

VIENTYBĖ

THE OLDEST LITHUANIAN NEWSPAPER IN THE WORLD

94 M. 7 N.

192 Highland Blvd.
Brooklyn, N. Y. 11207

1980 M. BALANDŽIO [APRIL] 11 D.

Telephone
APplegate 7-7257

50 CENTU

Lietuviai už Reagan [Lithuanians for Reagan]. Kongr. Jack Kemp [R-N.Y.], kairėje, su Jonu Rusecku nesenai įvykusioje tautinių grupių konferencijoje Washington, D. C. Konferenciją organizavo Tautybių skyrius Reagan for President Campaign Committee. Dalyvavo apie 60 etninių grupių vadovų, kurie tarėsi ateinančių JAV Prezidento rinkimo reikalus.

NEW YORKAS BE SUSISIEKIMO ...

Kai streikuoja pramonės, biznio, nors ir didžiausio, darbininkai, nukenčia tik ribotas skaičius žmonių: įstaigos savininkai, darbininkai ir su jais įstaiga ar dirbtuve susiję, jos gaminius naudojantys. Bet kai New Yorke jau kelintą kartą sustreikuoja viso viešojo susisieki-mo tarnautojai, nukenčia milijonai žmonių.

Dabar streikas tęsiasi vienuolika dienų. Pasitaikė ir baisus oras—keletą dienų tiek lijo, kad žemesnėse vietovėse buvo apsemti namai, o daugeliu kelių nebuvo galima net pravažiuoti.

Susisieki-mo netekę virš 3 milijonai į darbus traukiniais, autobusais važiuojančių keleivių turėjo arba nakvoti įstaigose, kuriose dirba, rasti prieglaudą pas kaimynus, arba brangiai mokėti viešbučiuose, kuriuose ir už aukščiausią kainą vietų pritrūko. Milijoninės firmos iš anksto tai pramatė ir užsakė išstisus viešbučius ne tik New Yorke, bet New Jersey ir Connecticut. Iš ten samdė autobusus savo darbininkams vežioti, kiti vyko nestreikuojančiais priemiestiniais traukiniais. Dar kita darbininkų dalis važinėjo savais automobiliais. Bet per tiltus ir tunelius iš ir į New Yorko centrą neleido automobilių su vienu keleiviu, turėjo važiuoti po du ar tris. Net taxi gavo specialius leidimus priimti kelis,

vienas su kitu nepasipažįstančius keleivius.

Per tiltus, ypač Brooklyn Bridge, nesuskaitomas skaičius žmonių ėjo pėsti. Dviračiais, apskaičiuota, važinėjo apie 300,000. Kai kurie net džiaugėsi, gavę progos savomis jėgomis dviračiais pasiekti tolimiausias distancijas. Kai kurie vyko ratukus po batais prisitaisę—roller skates, dar kiti ristele bėgo... Vienas juokdarys pasigaminęs senovišką kinišką dviem ratais tempiamą "dviratį". Jis per dieną uždirbęs net \$100... Bet kitą dieną jo "karietą" kažkas pavogė...

Sunkumus visokiausiais būdais mėgino mažinti televizijos, radijo "optimistai", skelbdami lengvesnius būdus miesto centrui pasiekti.

Baigiantis antrai savaitei be susisieki-mo, teisėjas panaudojo taip vadinamą Taylor įstatymą. Pagal jį: viešo aptarnavimo pareigūnams ir tarnautojams draudžiama streikuoti. Nubaudė unijas ir jų narius, o pačiai didžiausiai unijai užkrovė net viena milijona dol. už pirmąją savaitę.

Per dienas ir naktis New Yorko Sheraton viešbutyje streikuojančiųjų unijų atstovai derėjosi su New Yorko miesto ir valstijos susisieki-mo ir administracijos atstovais. Pagaliau šiaip taip susitar-

Nutęsta į 12 psl.

AKCIJA UŽ LITUANISTINES MOKYKLAS

1. Šiais šeimos metais Akcija skelbia ir jai vadovauja JAV LB Krašto valdyba ir Svetimo taryba.

2. Tikslas—remti lietuviškąjį švietimą ir pakelti liuanistinių mokyklų mokinių skaičių bent 10%.

3. Akciją vykdo JAV LB apygardų ir apylinkių valdybos, bendradarbiaudamos su liuanistinėmis mokyklomis.

4. Akcijai praversti sudaromi komitetai. Juos sudaro apygardų ir apylinkių valdybos, ir iki šių metų balandžio 15 d. praneša komitetų pirmininkų adresus Krašto valdybos pirmininkui Vytautui Kutkui, 6940 Hartwell, Dearborn, Mich. 48526. Tel. (313) 846-3280.

Jei liuanistinė mokykla veikia LB apylinkės ribose, komitetą sudaro apygardos valdyba iš tų apylinkių valdybų atstovų ir lit. mokyklos vedėją ar jo atstovą.

Jei liuanistinė mokykla veikia kelių LB apylinkių ribose, komitetą sudaro apygardos valdyba iš tų apylinkių valdybų atstovų ir lit. mokyklos vedėją ar jo atstovą.

5. Akcija pradedama jau dabar, rengiant paskaitas, vakarones, pašnekesius, rašant į spaudą, kalbant per radiją, vykdant kitus parengiamuosius darbus.

6. Akcija visu intensyvumu vykdoma nuo 1980 m. rugpjūčio 15 ligi spalio 1 d.

7. Rugšėjo 8-toji yra Lietuvių Tautos šventė. LB apygardų ir apylinkių valdybos prašomos tada

rengti minėjimus ir telkti bei per visą rugsėjo mėnesį rinkti aukas lietuviškajam švietimui, kad mūsų jaunoji karta išliktų tautiškai gyva. Svetimui aukoja visi, nes lietuviybės išlaikymas yra visų reikalas, ne tik tėvų.

8. Mokiniam telkti komitetų nariai asmeniniu kontaktu skatina tėvus leisti vaikus į liuanistines mokyklas, jei jie dar nelanko.

Kur reikia, padeda organizuoti vaikų vežiojamą pamainomis.

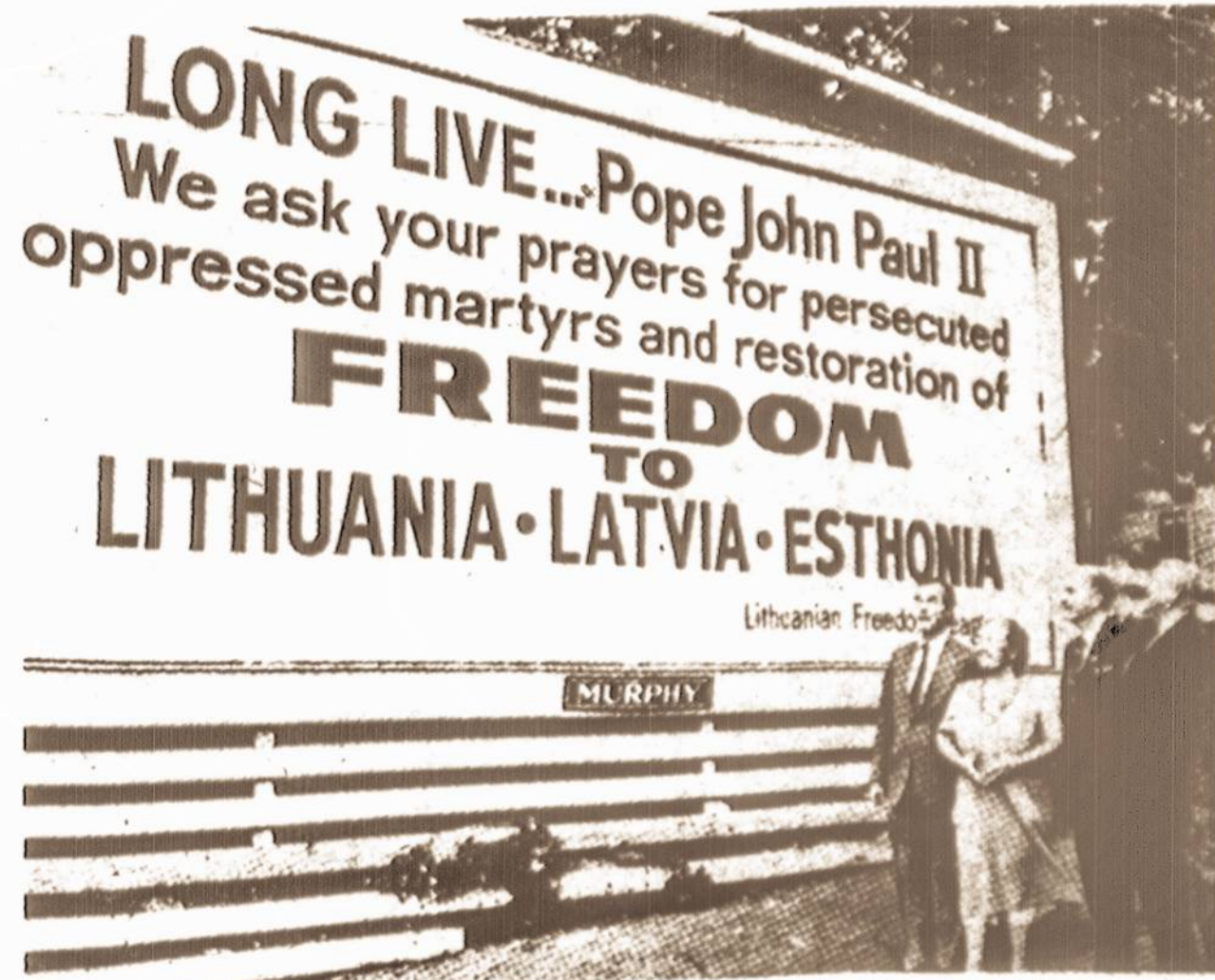
Jei liuanistinė mokykla toli, skatinti vaikus vežti į mokyklą bent kartą per mėnesį. Kitu metu vaikai gali mokytis namie, tėvų padedami, pagal mokytojo nurodymus. Šiuo būdu vaikai yra pilnateisiai savo liuanistinės mokyklos mokiniai, dalyvauja jos parengimuose ir mokslo metų pabaigoje gauna išeito mokslo pažymėjimus drauge su kitais mokiniais.

Jei liuanistinė mokykla nepasiekiamą, vaikai gali mokytis korespondenciniu būdu. Šiuo atveju kreiptis į Svetimo tarybą.

9. Liuanistinės mokyklos dažnų atveju steigėsi ir dabar tebesilaiko lietuviškųjų parapijų dėka. Ir dabar mokiniam telkti parapijos parama, klebono paskatinimas daug padėtų.

10. Lietuvos vyčiai ir kitos anksčiau atvykusių lietuvių organizacijos gyvai rūpinasi Lietuvos reikalais. Ir lietuviškojo švietimo darbe jos gali daug padėti.

Nukelta į 10 psl.

Republikonų kandidatas į JAV Prezidentus ambasadorius George Bush lankydamasis Connecticut valst. buvo susitikęs ir su lietuviais. Nuotraukoje: [iš k. į d.] ambasadorius George Bush, Vileišienė, Malcolm Baldrige ir dr. Petras Vileišis, kurio pastangomis pakeleje paruoštas skelbimas.

VIENYBĖ

THE OLDEST LITHUANIAN NEWSPAPER IN THE WORLD

Was established in 1886 by Juozas J. Paukštys in Plymouth, Pa. Entered as Second Class Matter October 23, 1907, at the Post Office in Brooklyn, N. Y. *Vienybė* is published bi-weekly by Valeris Tyšlava and son Joseph N. Tyšlava. Editor: Jonas Valaitis; Managing Editor Valeris Tyšlava; Assistant Ann Waivada; Business Manager and Photo Editor Joseph N. Tyšlava; Senior Editor Vytautas Širvydas. Contributing Editors: Deme Jonaitis, Juozas Kreivėnas, Edvardas Šulaitis, Vytautas Zalatorius.

Subscription rates: \$10.00 for one year. Advertising rates on application. All rights reserved. Editorial and Administrative Offices at 192 Highland Blvd., Brooklyn, N. Y. 11207. Telephone: APplgate 7-7257.

Publication No. 659180

mes

Vytautas Širvydas

Numatydami, kad metams bėgant bus vis sunkiau ir sunkiau visuomeninėms įstaigoms išsilaikyti, veikėjai mėgina įtraukti platesnės apimties komitetus, padėti telkti lėšas. Chicagiečių įstaigoms adv. P. Žumbakis aiškino galimybes mėginti gauti net Amerikos federalinės valdžios paramos. Į Amerikos lietuvių archyvą—ALKą įsijungęs bostonietis Povilas Martinkus ėmė ryškinti būdus gauti ir archyvui išlaikyti prašyti federalinės valdžios paramos, nes jo dabartiniai globėjai, atrodo, neturi nei pakankamai jėgų nei žmonių nuosavybe rūpintis. Galbūt, ir kitos įstaigos prašys federalinės paramos bent tokios, kokią gauna daugelis juodukų organizacijų. Jei tokiais keliais bus mėginama eiti gal ir svarbios lietuviškos įstaigos, šalia jau šelpiamų ligonių ir seneliams prieglaudų, sušilauks Washingtono paramos. Juk Amerikos lietuviai padėjo kurti ir sustiprinti Ameriką, kodėl dabar Amerika negali padėti Amerikos lietuvių įstaigoms? Kanados lietuviai jau rado būdų gauti federalinės paramos savo kultūriniais užmojais.

☆ ☆ ☆

Draugo redakcija, kuri, keletu metų atsilikusi nuo Amerikos lietuvių gyvenimo širdies plakimo, tik šiomis dienomis pajuto, kad Vienybės žmonių jau kelinti metai keliamas lituanistikos katedros įsteigimas Amerikos kuriame nors universitete, šiomis dienomis kažkaip suaktualėjo... paskelbė lietuvių kalbos ir literatūros kurso dėstytojos Illinois universitete, Marijos Saulaitytės Stankuvienės laišką, kuriame pabrėžia "gyvent ar mirti" būtiną tokiai katedrai pagrindą—finansus. Ukrainistikos katedros įkūrimas Harvard universitete Amerikos ukrainams kainavo, rodos, virš du milijonus dolerių. Pasamdyti keli dėstytojai ir leidžiami du anglų kalba mokslo leidiniai.

☆ ☆ ☆

Stankuvienė laiške nurodo, kad lituanistikai planuojamoje katedroje neatsirastų kažiniek studentų, nes iš lietuvių Amerikoje duoną valgyti nėra per daug vilčių. Iš medicinos, inžinerijos ar verslo mokslų galima gražiai gyventi ir net turtelio prisikrauti. O lituanistikos bakalaurai ar filosofijos daktarai gal rastų vietų mūsų organizacijų centruose ir redakcijose, su nėvisai patraukliomis ateitimis. Katedros įkūrimas būtų Amerikos lietuvių garbės dalykas, arba lituanistikos mokslo Amerikoje palaikymas bei plėtimas, kitais žodžiais, tai būtų idealistinis užmojis, kokio siekia į du milijonus dolerių bekopias Lietuvos fondas. Tačiau džiugu, kad vis daugiau Amerikos lietuvių ima klausimą kędenti. Prieš keletą metų Vienybė tebuvo vienintelė Lituanistikos katedrai klausimą kelti, dabar jau Vienybės keltas mintis paseka profesoriai Šilbajoris, Balys, Stankuvienė ir kiti.

☆ ☆ ☆

Prieš kelis mėnesius Vengrijos katalikų kardinolas Lekai su keletu savo vyskupų ir dviasių lankė Sovietijos patriarchą Pimeną ir ten išbuvo dešimtį dienų, kurių dvi praleido Lietuvoje. Maskvoje atnašavo mišias vienintelėje katalikų bažnyčioje, kur klebonu yra lietuvis kunigas. Tą patį padarė ir Leningrade, kurios vienintelės katalikų bažnyčios klebonu taip pat yra lietuvis. Mišios buvo lotynų kalba. Kauno stotyje jį sutiko Lietuvos vyskupai, su kuriais Kauno ir Vilniaus katedrose atnašavo mišias. Mišparus atlaikęs Panevėžio katedroje, Kaune susitikęs su vienintelės seminarijos vadovais ir seminaristais, kurių skaičius, sako, "paskutiniiais metais trigubai padidėjo". Kodėl—neparyškino. Iš Aušros Vartų balkono laimines gatvėje susirinkusią minią. Sako, ir kitur jį sutikdavę gausūs žmonių būriai. Pagal spaudos korespondentų pastabas, "Tamsiųjų dalykų", kurias komisari, savo konstituciją laužydami, vykdo kovodami prieš tikėjimą, kardinolas svečias, nepatyręs. Juos neseniai iškėlė amerikietis lietuvis Richard J. Krickus, Mary Washington kolegijos profesorius, amerikiečių katalikų Commonwealth žurnale.

☆ ☆ ☆

Seabury leidykla išleido With Clumsy Grace: The American Catholic Left, 1961-1975, kur pavaizduojama veikla taip vadinamų "katalikų

ELEKTIŠKA TEOLOGIJA

Viešas laiškas Kazimierui Baltrukonui

Mielas Kazimierai Baltruconi

Jūsų rašinys ELETIŠKA TEOLOGIJA (VIENYBĖ, 1980 kovo 14, Nr. 5) yra įdomus, bet labai kontroversiškas, net ką reiškia 'ELETIŠKA TEOLOGIJA' nėra aišku. Turbūt—dvasiniška (ekleziastiška-ecclesiastic?).

Straipsnis diskusinis, todėl ir atsiliepiu.

Mes gyvename dar labai primityvų, ankstyvą gyvenimą, "Kas yra tie mžd. 10,000 metų mūsų civilizacijos-kultūros, jei mūsų laukia daugelio amžių ateitis, jei tik mes nesusinaikinsime atombranduolinio karo gaisre" recitala.

Ištikrųjų, mes gyvename dar labai primityvų gyvenimą, ką rodo ir medžiagos-materijos matematinė formulė $M=TS=\pi \cdot \infty=BD$ (ž. TECHNIKOS ŽODIS, 1971/1—MATERIJOS PRIGIMTIS).

"Viskas kinta ir mes keičiamės" (recitata). Jau atėjo ir ekumenizmo (visapasaūlietumo) amžius. Ypač jį propagavo popiežius. Jonas XXIII. Deja, jis anksti mirė ir dabar ekumenizmas vis dar daugelio nėra įvertinamas, o tai labai apgailėtinas dalykas. Bet nesibijokim. Gamta, visata yra dieviškai tobulos prigimties (pagal Sutvėrėją). "Dangus ir žemė praeis, bet mano žodžiai (tiesa) nepraeis" (Kristus).

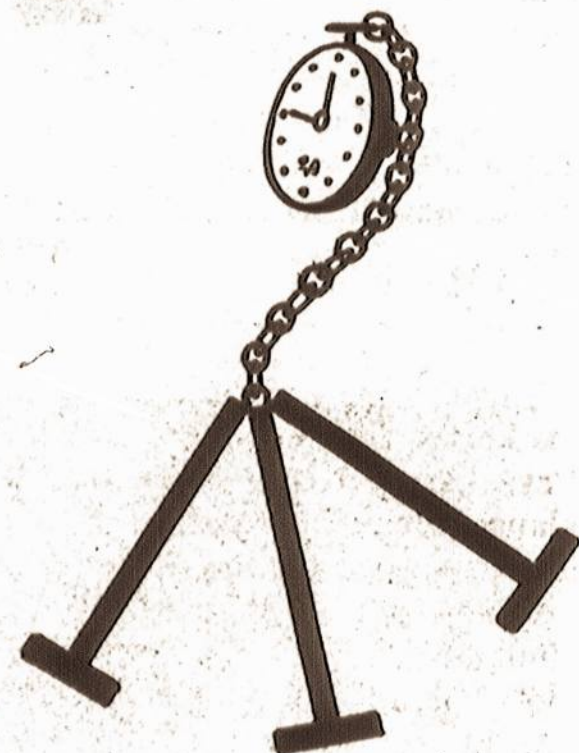
Pažanga buvo, yra ir bus iki amžių, amžių pabaigos, o ta pabaiga bus tik po begalės metų, kaip rodo matematinė formulė: $M=\pi \cdot \infty$, kur

M-materija, medžiaga
x (kapal)-proporcingumo koeficientas
i (jota) begalmažybė (infinite-simal) ir ∞ —begalybė (infinity)

[ž. TECHNIKOS ŽODIS 1971/1—MATERIJOS PRIGIMTIS]

Mes, žmonės, rodykime supratimą ir meilę kitiems, kaip sako evangelijos žodžiai: Mylėk artimą, kaip pats save. Pasitikėkime DIEVU. JIS teisingas. JIS apsaugos ir mūsų Lietuvą, kuri tiek iškentėjo nuo religinių fanatikų (kryžiuokų, lenkų ir kt.), ir dabar kenčia nuo antireliginių fanatikų.

Dabar jau reikia skirti tris Dievo sąvokas: DIEVAS (Absoliutinis Dievas), Dievas (dvasia) ir dievas (stabas). Taigi, kartojau, šandie jau yra išryškėję trys Dievo sąvokos:

Kelionė į ketvirtąją dimensiją.
Dail. Birutė Gedvilienė (Vilkutaitytė)

DIEVAS, Dievas ir dievas.

Apie kurį, mielas Kazimierai, Tu rašai?

Kodėl trys, vieno ir tikrai vieno Dievo, sąvokos? Pažanga visur, taigi ir teologijai ji privaloma.

Tegul kalba materija, jos dvasinė prigimtis.

"Medžiaga-materija yra visų mažiausiai ginčijama objektyvinė realybė. Gamta nėra polinātūrinė mišrainė, o giliai vieningos prigimties kūrinys, tad pilnesnis jos pažinimas SAVAIME paaiškina daugelį dalykų, kurie seniau buvo visiškai nesuprantami ar klaidingai išsiaiškinti... Literatiniai filosofai jau nustoja savo reikšmės ir jų vietą užima gamtamoksliai filosofai ir net gamtamoksliai teologai." (TECH. Ž. 1971/1 p. 7)

Religija, tikėjimas (faith), kokia ji bebūtų yra dieviškos kilmės žmogaus įsitikinimas, įsitikėjimas (belief); tad ir fanatiškos religijos nereikia niekinti, kaip tam Jūsų rašinyje, deja, yra.

Aš nesakau, kad dabar religijos yra tikrai (absoliutiškai) dieviškos. Jos vis dar dažnai yra primityvios net bedieviškos. Kodėl? Tiki į burtus ir, tokiu būdu, užsiima šventų burtų magija, o ne dieviška liturgija. Bet veršiu neblivęs jaučiu nebaubsi. Religija (dieviška, Dieviška ar DIEVIŠKA) vistiek verta pagarbos, respekto.

Šituo klausimu turėtų būti rašoma daugiau ir daugiau, nes tamsa tikrai yra didelė.

Andrius Ignaitis
Brooklyn, NY, 1980, Balandis

kairiųjų", kurių lietuvių tarpe, rodos, nebuvo. Vienas tų kairiųjų buvo tėvas jėzuitas, kuris tik vėliau pasirodė, buvo susituokęs su savo apžadus pametusia vienuole. Knygos autorium įvardinama Charles A. Meconis. Pavardė skamba lietuviškai, bet apie jį šiuo tarpu žinių neturime.

☆ ☆ ☆

Utenos apylinkėje 1904 m. gimęs kun. prof. Kazimieras Gečys apsisprendė palikti Ameriką ir apsigyveno Baltstogėje, Lenkijoje. Baigė kunigų seminariją Vilniuje 1925 m. ir studijavo Liublino u-te 1931 ir 1937 m. Tarnavo lenkų kariuomenės kapelionu Volkovyske. Į Ameriką atvyko 1949 m., 1951 m. Fordham universitete gavo politinių mokslų daktarą. Vėliau tame pačiame Fordhame New Yorke buvo dėstytoju. Mėgsta istoriją.

Baltstogėje tikisi pasižvesti studijuoti mūsų jotvingių istoriją, kuriai lenkai ten jau turi sutelkę apščiui medžiagos.

Gečys prisidėjo straipsniu ALTos leidiniui Lithuania Under Twin Teutonic Clutches, o Draugas išleido jo Kalifornijos Lietuva.

Vienybė, 1980 m. balandžio 11 d.

STEBĖTOJO PASTABOS

Mūsų žurnalistų sąjunga, sako, turinti 300 narių. Sprendžiant pagal jų darbštumą mūsų alkanai spaudai, skaičius kaip tik lygus jų energijai, būtent, trys šimtai mažai rašančių, arba visai nerašančių. Tokiu būdu, jau sprendžiama, kad mūsų spauda Amerikoje greičiau pritruks redaktorių bei bendradarbių, negu skaitytojų.

Tarptautinėje politikoje vis naujos kortos naujiemsėjimams. Po II Pas. karo Lietuva neteko nepriklausomybės, bet kaimynė Suomija išlaikė savąją pavidalą, kuri tarptautinėje politikoje šiandien vadina "finlandizacija", arba "susuominimo" korta. Jos pagrindinė žymė yra taip gyventi nepriklausomai, kad ausys vis klustų Maskvos balso.

Yale universiteto istorijos profesorius Hans W. Gatzke šiomis dienomis išėjusiame veikale apžvelgia šimtmečio Amerikos-Vokietijos santykius ir sprendžia, kad Vakarų Vokietijos susuominimas jau numatomas kaip neišvengiamas nemalumas, kuris iš NATO sąjungos ištrauktų svarbią ašį, su puse milijono vokiečių kareivių ir pramonės, kurios gamyba ketvirta pasaulyje.

Per šimtmetį Vokietija išgyveno audringą istoriją, kaip ir Lietuva. Iš kaiserinio reicho ji nuėjo į Weimaro respubliką, po to iš Hitlerio "amžinojo" reicho į Vakarų ir Rytų Vokietijas. Dabar Rytų Vokietija atkirsta siena, kuri saugo automatiniai šautuvai, minos, išlavinti šunys ir sargybos bokštai su kulkosvaidžiais. Didesniąją Rytų Vokietijos dalį valdo Maskva, kaip "liaudies respubliką", o dalį visai pasisavino (Karaliaučius ir Mažąją Lietuvą), kita dalis atiduota Lenkijai. Vokietiją dabar valdo socialdemokratai, kurie ieško "ypatingų" santykių ne vien su Amerika, bet ir su Maskva, tuo keliu tikėdami sujungsią Vakarų ir Rytų Vokietijas, pagal principą "Vilnius mūsų, Lietuva rusų". Tačiau prof. Gaetzke gal klysta, ir gali atsitikti, kad striukas bukas vokietukas" prigaus nelabai gudrų rusų ir pabandys kaip nors vėl pasaulį valdyti.

Velionio prof. Jono Puzino knygoje "Profesorius medicinos daktaras Petras Avižonis (1875-1939)" seniesiems Amerikos lietuviams įdomiausia vieta bus ta, dėl kurios recenzentas istorikas V. Trumpa rašo:

"Negali nesijaudinti, skaitydamas, kaip medicinos studentas Avižonis ruošia 'lietuvišką gramatikę', iš kurios, J. Jablonskiui glaudžiai bendradarbiaujant, atsirado istorinė Lietuviškos kalbos gramatika, kuri, Petro Kriaušaičio slapyvardė, pasirodė 1901 m. Petras reiškė Avižonį, Kriaušaitis-Joną Jablonskį".

Trumpai atrodo, kad prof. Puzinui reikėjo labiau pabrėžti kokios didelės, net politinės reikšmės, ši gramatika turėjo. Sako, ji tartum koks aukštas autoritetas, įvedusi tikrąjį, dabar mūsų vartojamą lietuviškąjį raidyną, išmesdama var-
Vienybė, 1980 m. balandžio 11 d.

totuosius, iš lenkų pasiskolintus cz, sz ir w. Sako: "Kai 1901 m. pasirodė Petro Kriaušaičio gramatika, lietuviškas alfabetas igijo visas pilietines teises".

Vienybėje Lietuvninkų ją redaguojant Petrui Mikolainiui, šis raidynas jau buvo igijęs pilietybę 1899 m., per laikraštį perleidžiamom ateityje spausdinamom knygom. Visas laikraštis lenkiškų raidžių atsikratė 1904 m., Vienybę redaguojant Juozui Širvydui. Jubiliejinis laikraščio 1910 m. leidinys čia turi įdomią pastabą: "Skaitytojai dar ilgai buvo neužganėdinti dėl šitos naujybės". V. Trumpa, ar nežinodamas, arba pagal "naujųjų" ateivių madą niekad neduoti kredito seniesiems Amerikos lietuviams, pratyli, kad šiai istorinei gramatikai iniciatyvą davė jubiliejinis Susivienijimo Lietuvių Amerikoje 10-ties metų sukaktuvinis seimas 1896 m. Organizacijos pirmininku tada buvo kultūrininkas kun. Jonas Žilinskas-Žilius. Organizacija pasiūlė šimto dolerių premiją, kuri šandien atitiktų daugiau \$2,000.

Petro Kriaušaičio gramatiką Tilžėje 1901 m. Susivienijimas savo lėšomis ir išspausdino 3000 egz. tiražu. Philadelphietis kun. Kaulakis pabandė, SLA Centro sekretoriaus Tamo Astramsko parašą suklautojęs, į Ameriką atsiųstuosius egzempliorius iš munitinės "nukidnapinti", bet Astramskas laiku suvokė ir juos kaip teisėtus savininkas atsiėmė. Gramatika 1905 m. tapo pagrindu lietuvių kalbos kursams (pirmiesiems Amerikoje) Valparaiso universitete ir savamoksių būreliams Metodo ir Cirilo bei šv. Bonaventūro kunigų seminarijose.

Vokiečių Getės parašytą Fausto monologo paskutinę eilutę priderindamas Amerikos lietuvių 1919 m. seime Chicagoje sumanytam ir 1922 m. nepriklausomai Lietuvai padovanotam Laisvės varpui, Lietuvos laikraščio redaktorius Bronius K. Balutis išvertė sakiniu: "Tas laisvės nevertas, kas negina josi!" Lietuvoje statomuose Faus-tuose ji gremėzdiškiau verčiama šitaip:

Vien tik tas vertas laisvės ir gyvybės, Kas grumiasi dėl jų nuolatos!

Tarp daugelio pasakojimų evangelijose yra vienas apie dešimtį raupsuotojų, kurie į praeinantį Kristų sušuko: "Viešpatie, gelbėk!" Jis isakė jiems eiti ir pasirodyti savo rabinams. Beeina, visi pasveiko, ir vienas sugrįžo Kristui padėkoti. Šis paklausė: "Jūsų, rodos, buvo dešimt? Kur kiti devyni?"

Šitas klausimas stoja prieš Amerikos lietuvius, kuriuos jų spauda siekia padaryti sveikais lietuviais. Vienas padėkoja prenumerata, kita prikalbindamas, auka ar testamentiniu palikimu, bet kur kiti devyni?

Sausio mėnesio žurnalas Aidai prenumeratorius pasiekė kovo viduryje. Tiesą pasakius ir turėjo

Teisiniai patarimai

KAI PASIMETA PASKOLOS RAŠTELIS

ADV. CHARLES P. KAL

Klausimas: Paskolinau savo bičiuliui \$2,000 vieneriems metams. Jo advokatas paruošė dokumentą su dviem, jo ir jo žmonos parašais 1979 m. lapkričio mėn. Iki šiol jis man nemoka nei nuosimčių, nei pagrindinės sumos negražina (mano bičiulis yra vengrų tautos žmogus ir labai teisingas). Aš nuėjau pas pažįstamą realistininką, kuris paršė jam laišką. Vengras atsakė, kad jis sutinka skolą sugrąžinti, sakydamas, kad atneščiau raštelį. Turiu prisipažinti, kad mano žmona pametė tą raštelį. Bet mano bičiulis vengras apie tai nežino. Kaip aš šį reikalą galiu išspręsti?

J. W. Atsakymas: Tamsta turėtum nueiti pas advokatą ir jam viską pasakyti. Patyręs advokatas žinos,

teisę nesiskubinti, nes skaitytojams vargiai ką įdomaus pateikė. Keistu pavadinimu pirmasis straipsnis "Amerika dievų rinkoje" pagrįstas gera pažūra, kad "tikėjimas į idealus vis skatinavęs pažangą", bet šildosi kreiva išvada, būk Amerikai ir Vakarų pasauliui šandien "kaip tik to tikėjimo ir trūksta".

Tai amžinoji mūsų katalikiškosios spaudos giesmė, kuriai Amerikos lietuvis, matydamas, kaip Amerika per ilgą metų eilę tiki į idealą nepripažinti Lietuvos inkorporavimo į Sovietų sąjungą, vargu betikės.

Antras straipsnis nušviečia istorinio romano kelius Vakarų literatūroje. Jis labiau tikėtų literatūros vadovėliui, negu Amerikos lietuviams skirtam žurnalui, kadangi nieko nepasako apie istorinį romaną mūsų literatūroje.

Trečiuoju straipsniu nagrinėjama Vinco Ramono keturios apysakos, kurių viena, "Kryžiai" buvo tiksliausiai parencizuota savo laiku Vienybėje. Ramonas jau 20 metų nieko naujo neparuošė. Nuo 1950 m. ramiai gyvena Chicagoje ir, "visuomenės beveik nežinomas, nes nedalyvauja jos įvairiakerioje veikloje." Kitais žodžiais, matyti, įsirašė į tą Amerikos lietuvių grupę, kurią ir Vincas Kudirka praėjusiame šimtmetyje pakrikštijo "nei šio kiais nei tokiais".

Vytautas Vaitekūnas joja pavargusių arkliuku, būk Nixonas-Kissingeris iš Amerikos užsienio politikos išmėgęs "moralinį principą", o pasidariusią tuštumą Carteris nepripildė savo žmogaus teisių kėlimu. Vaitekūnas turbūt nežino, kad kiekviena valstybė, net kada dangstosi moraliniais principais tikrovėje pirmoje eilėje težiuri savo interesų...

Amerikiečiuose pasižymėjęs, kaip geras psichiatras kun. Kęstutis Trimakas savo straipsniu apypilniai nušviečia jų mokslo vyrų svarstytas psichologijos problemas 1960-1980 m. laikotarpiu. Geras raštas, tik kažin ar domina eilinį Aidų skaitytoją, net ir labai apsišvietusį.

kaip tą dalyką išspręsti. Advokatas turėtų paruošti specialų dokumentą, pažymėdamas, kad tokia tai diena judgementos nota paruošta ir pasirašyta jūsų bičiulio ir jūs jam įteikėte \$2,000; jeigu tamsta įteikėte jam čekį, tas daug padėtų; jeigu grynais pinigais, tada reikalus sunkesnis.

Toliau būtų prirašyta, jeigu per 5 metus originalioji nota atsirastų, tada tamsta būtų priverstas panaikinti tą legališką pamestą notą. Tik tokiu būdu jūsų bičiulis apmokės \$2,000. Jeigu atsisakytų mokėti, tada tamsta turėtų traukti jį teisman (arba užvesti bylą).

Apskritai tokių bylų yra gana daug. Patyrę teisėjai pritaria tam asmeniui, kuris yra pametęs paskolos notą.

Visų šių straipsnių eilę Aidai užtraukia skyrium "Iš lietuviškojo gyvenimo", kuriame šiuo metu terado "Lietuviai Boriso Pasternako gyvenime". Šio rusų rašytojo gyvenime tų lietuvių pasirodymas gana skurdus. Pasternakas mokė rusiškai rašiusio mūsų Jurgio Baltrušaičio sūnų 1914 m. Maskvoje ir vasarą gyveno šioj šeimoje. Kaip Vienybėje savo laiku buvo minima, pasiremiant našlės prisiminimais, Baltrušaitis 1934 m. nurodė žinomą poetą Mandelštamą ligoninėje nuo Stalino teroro, jam pripažinus nepriklausomą Lietuvos pilietybę ir pasą į užsienį išvykti. Mandelštamas, kaip vėliau patė Pasternakas, nepanoro tėvynės palikti, žuvo nuo Stalino persekiojimų.

Aidų laida baigiama Tomo Venclovos recenzija anglų kalba išleistos prof. V. Stanley Vardžio knygos The Catholic Church, Dissent and Nationality in Soviet Lithuania. Recenzija įdomi paties Venclovos disidentišku pažūru pareiškimu, nes šis prisipažįsta, kad tokiai knygai recenzuoti vargiai jis tinkamas, nes niekad nebuvo katalikas ir nėra giliau išstudijavęs Katalikų bažnyčios vaidmens Lietuvos istorijoje. Venclova primena, kad "Lietuva priėmė krikščionybę vėlai ir gana sunkiai" ir kad "lietuvio tautinis identitetas (sąmonė) ir katalikybė nesutampa. Tai įrodo amžinoji "pirmievių" ir "atžagareivių" įirtinė kova nuo Aušros laiku, kuri Amerikos lietuviuose pasireiškė "tautiečių" srove Susivienijimo Lietuvių Amerikoje, privedusia prie šios organizacijos skilimo. Tautiečiai vėliau išsivystė į tautininkus-vienybinius. Taip Lietuvoje taip ir Amerikos lietuviuose tautininkai ka pirmievių srovė užvis labiausiai brangino ne katalikų tikėjimą, kuris, kaip Venclova tiksliai nusiako, esąs iš prigimties "universalinis, antitautinis" (tai buvo visuotinas Amerikos lietuvių tautininkų katalikams prieštartinis, bet užvis labiau kėlė bei brangino senąją lietuvių kalbą. Čia ne nesuderinama istorinė spraga, bet ji yra, ir iš mūsų gyvenimo nepranyks.

LIETUVIAI AMERIKOJE IR PASAULYJE

Iš LB veiklos

JAV LB St. Petersburg apylinkės metinis susirinkimas įvyko kovo 12 d. Jį atidarė ir pravedė apylinkės pirm. Antanas Gruzdis. Išrinkta nauja valdyba, kuri pareigomis dar nepasiskirstė.

Susirinkime kalbėjo JAV LB Krašto valdybos pirmininkas Vytautas Kutkus. Šiaurės Amerikoje savaitgaliais šaukiamuose JAV LB apylinkių susirinkimuose atsilanko neperdaugiausia lietuvių, o čia susirinkimas įvyko viduryje savaitės-trečiadienį 3 val. po pietų, ir jame dalyvavo apie 70 asmenų. Taigi visuomeninė veikla Floridoje nesiriboja vien tik savaitgaliais. Prieš savaitę, irgi trečiadienį, St. Petersburgo lietuviai užpildė klubo salę, kurioje telpa apie 400 žmonių, priimant naują vyskupą Thomas Larkin. Sutikimo ceremonijas pravedė JAV LB Tarybos narė Angelė Karnienė, o kalbą pasakė JAV LB garbės pirm. protonotaras Jonas Balkūnas.

Ingridai Bublienei, JAV LB Kultūros vadovei, pasiūlius, JAV LB Krašto valdyba savo posėdyje kovo 22 d. nutarė paskelbti šių metų gruodžio mėn. spaudos mėnesiu.

Dr. Antanas Butkus, JAV LB Krašto valdybos vicepirmininkas socialiniams reikalams, JAV LB Krašto valdybos posėdyje kovo 22 d. pateikė socialinės veiklos gairių projektą ir pristatė socialinės komisijos branduolį, į kurį be jo paties, įeina dr. Vytautas Bieliauskas, dr. Regina Kulienė ir Galina Sužiedelienė. LB Krašto valdyba patvirtino gaires ir socialinės komisijos branduolį.

Protonotaro Jono Balkūno, JAV LB garbės pirmininko bute St. Petersburge tarėsi JAV LB Floridos apygardos pirm. Kazys Gimžauskas ir JAV LB Krašto valdybos pirm. Vytautas Kutkus; juodu klausė prelado patarimų, kaip sėkmingiau užmegzti ryšius su lietuviškomis parapijomis ir Lietuvos vyčiais, nes lietuviškosios parapijos turėtų būti lietuviybės tvirtovėmis. Lietuvių Bendruomenei ypač rūpi, kad, laikantis vėliausio Vatikano suvažiavimo nutarimu, visose lietuvių tautinėse parapijose bent vienos mišios būtų laikomos lietuvių kalba.

Kazimieras Gimžauskas, JAV LB Floridos apygardos pirm. ir jo žmona JAV LB Krašto valdybos pirm. Vytautą Kutkų ir jo žmoną Emiliją jų viešnagės metu Floridoje nuo kovo 3 iki kovo 17 d., kur jie gyvena pas Janiną Bindrienę, nuoširdžiai globojo.

Pranas Urbutis, Aukšinio Kranto apylinkės pirmininkas, kovo 14 d. Pompano Beach, Fla. sušaukė susirinkimą, kuriame kalbėjo JAV LB Floridos apygardos pirm. Kazys Gimžauskas ir JAV LB Krašto valdybos pirm. Vytautas Kutkus. Vėliau, vaišinantis vyko diskusijos įvairiais bendruomeniniais klausimais, užtrukusios net 4 valandas.

4

Iš Lietuvių Bendruomenės ir Jaunimo Sąjungos vadovybių konferencijos, Detroit, kovo 22-23 d. d. Nuotraukoje konferencijos dalyviai. Priekyje sėdi: Jonas Simanavičius—Kanados LB-ės p-kas, Rusnė

Baltrušaitytė—JAV LJS-gos vykd. vicep-kė, Vytautas Kamantas—PLB-ės p-kas. Kanados LJS pir-kė., Vytautas Kutkus—JAV LB-ės p-kas ir Gintas Auks-tuolis—Pasaulio LJS-gos p-kas. Jono Urbono nuotr.

Pompano Beach lietuviai domėjo-si Lietuvių Bendruomenės pastangomis Lietuvos Diplomatinei Tarnybai gauta finansinė parama ir laukia, kada gi pagaliau lietuvių veiksniai susitars. JAV LB Krašto valdybos pirmininkas užtikrino, kad JAV LB siekė, siekia ir sieks tarpusavio sugyvenimo.

Ignas Medziukas, JAV LB Švietimo Tarybos pirmininkui Jonui Kavaliūnui pristatė, JAV LB Krašto valdybos patvirtintas Švietimo Tarybos Vakarinių valstijų lituanistinių mokyklų inspektoriumi.

Zigmas Strazdas, Palm Beach, Fla. county apylinkės pirmininkas kovo 15 pravedė metinį apylinkės susirinkimą. Susirinkime prekybininkas J. Karvelis suruošė savo išleistųjų knygų ir plokštelių parodą. Susirinkime išrinkta ir nauja valdyba. Pranešimus padarė JAV LB Floridos apygardos pirm. Kazys Gimžauskas ir JAV LB Krašto valdybos pirm. Vytautas Kutkus. Naują Karvelio knygą pristatė apylinkės pirm. Zigmas Strazdas.

Kazys Gimžauskas, JAV LB Floridos apygardos pirm. ir Krašto valdybos pirm. Vytautas Kutkus rūpinasi JAV LB apylinkės įsteigimu Miami, Fla., kur gyvena apie 400 lietuvių. Kovo 16 d. JAV LB Krašto valdybos pirm. norėjo nuvykti į Miami klubo pietus, kurie būna sekmadieniais 4 val. p. p. ir ten kalbėti, tačiau Miami lietuvių klubo vadovybė JAV LB Krašto Valdybos pirmininkui neleido kalbėti.

JAV LB Inf.

Liet. skautų sąjungos tarybos metinis suvažiavimas šiemet šaukiamas gegužės 17-18 dienomis Chicagoje. Laukiama atvykstant nemaža tarybos narių ir iš kitų vietovių. Tarybai pirmininkauja Sigitas Miknaitis.

Iš Lietuvių Bendruomenės ir Jaunimo Sąjungos vadovybių Konferencijos, Detroit, kovo 22-23 d. d. Nuotraukoje: Romas Sakadolskis—užrašė pasikalbėjimą su JAV LB-ės Krašto Valdybos p-ku inž. Vytautu Kutkum, kuris vėliau perduotas į Lietuvą per Voice of America. J. Urbono nuotr.

PAVYKĖS KONCERTAS

Stepono ir Valentinos Minkų seniausia lietuvių radijo programa Naujojoje Anglijoje paminėjo savo 46 m. sukaktį koncertu kovo 23 d. So. Bostono Liet. Piliečių Draugijos Auditorijoje.

Sveikino So. Bostono Liet. Piliečių Draugijos pirmininkas Danielius Averka ir visuomenininkas Antanas Andrulionis.

Gražią meninę programą atliko Paslapties mišrus kvartetas, vadovaujant Jurgiui Petkaičiui iš W. Hartford, Conn. Kvartete dalyvavo: Irena Petkaitienė, Sofija Alienė, Gražina Aleksandravičienė ir Dr. Izidorius Alis. Irena Petkaitienė ir dr. Iz. Alis dainavo solo ir duetus, o moterys trio ir su dr. Aliu dainavo mišriam kvartete. Dainos buvo gerai parinktos, kas sudarė idomią programą. Klausytojai juos labai šiltai priėmė. Pantomimikas Paulius Rajeckas iš New Yorko, pagelbstint Mykolui Drun-

gai atliko idomią Bostono pirmą kartą matytą, programą.

Po koncerto vyko "Miss Lithuania of New England" balius; pagerbta šių metų gražuolė Nijolė Ivanauskaitė iš Mattapan, Nijolės ir Adolfo Ivanauskų dukra, kuri pradėjo pirmą šokį su savo palydovu.

Šeimnininkės padovanojo puikių rankdarbių išlaimėjimams; taip pat paruošė labai skanių valgių.

Dėkojam visoms ypač vyriausiai šeimnininkei Monikai Plevokienei ir jos pagalbininkėms, šeimnininkui Vytautui Jurgėlai ir visiems parengimo pasisekimui pagalbėjusiems.

Dėkojam už aukas, už draugiškus sveikinimus ir skelbėjams koncerto programos knygoje.

Steponas ir Valentina Minkai

Solistės Praurimės Ragienės dainų plokštelės pristatymas įvyks gegužės 4 Chicagoj. Lietuvių Tautiniuose Namuose.

Vienybė, 1980 m. balandžio 11 d.

LIETUVIAI CHICAGOJE

Dail. Adolfas Valeška, kovo 15 d. minėjęs savo 75-ąjį gimtadienį, kalba neseniai dailininkų surengtoje vakaronėje Jaunimo Centro kavinėje, Chicagoje. Ed. Šulaičio nuotr.

KONCERTAVO P. ODINIS IR R. LAMPSAITYTĖ

Lietuvių Bendruomenės Kultūrinės Talkos komisija, ta pati kuri Amerikos lietuviams parodė menininkus iš Urugvajaus bei Argentinos, atsikvietė menininkus iš Vokietijos. Jie Chicago's Jaunimo Centre koncertavo kovo 16. Tai fleitininkas Petras Odinis ir akompaniatorė Raminta Lampsaitytė. Pirmasis yra 1974 atvykęs iš Lietuvos, o Lampsaitytė—ilgą laiką praleidusi Chicagoje, ir tik vėliau persikėlusi gyventi į Vakarų Vokietiją.

Juodu atliko pasaulinio garso kompozitorių bei lietuvių kūrėjų muziką, jų tarpe ir kelis kūrinius iš dabartinės Lietuvos. Žinovams labai patiko modernios muzikos kūrėjo V. Montvilos kūrinys "Trikampiai".

P. Amerikos menininkų išjudinti Chicago's žiūrovai ir ši kartą beveik užpildė Jaunimo Centro salę, nežiūrint, jog fleita nėra masinį susidomėjimą keliantis instrumentas.

[eš.]

Giedrius Ambrozaitis (kairėje) iš Grand Rapids, Mich., šių mokslo metų pirmoje dalyje buvo Vasario 16 gimnazijos Vokietijoje geriausias mokinytis. Šalia sėdi jo brolis Gabrielius Ambrozaitis ir kitas šios gimnazijos mokinytis iš Chicago's Kenneth Searles. Giedrius gimnazijoje mokosi jau antri metai, o kiti du—nuo praėjusio rudens.

Vienybė, 1980 m. balandžio 11 d.

Gimnazijos rėmėjai

Vasario 16 gimnazijos rėmėjų komiteto ir šia gimnazija besidominčiųjų susirinkime buvo išrinkta nauja komiteto vadovybė. Ilgametė pirmininkė Ona Zailskienė dėl nesveikatos pasitraukė iš pareigų. Naujuoju komiteto pirmininku išrinktas Vytautas Zalatorius, o jo dukra Snieguolė, kuri praėjusiais metais tą gimnaziją lankė, paskirta korespondente.

Komitetas plečia savo darbą. Vicepirm. Elenos Razmienės iniciatyva buvo suorganizuoti du gimnazijos rėmėjų būreliai Chicago's priemiesčiuose. Vienam jų vadovauja B. Nainienė, kitam—M. Umbrasienė.

Vasario 16 gimnazijos mokiniams iš Amerikos buvo malonu, kad jų atstovas—Giedrius Ambrozaitis praėjusį trimestrą buvo pripažintas geriausiu mokiniu. Jis gimnazijoje mokosi jau antri metai.

Šiuo metu gimnazija rūpinasi surasti naują direktorių, nes dabartinis, gimnazijai vadovaujantis Vincas Natkevičius nuo 1967 m., ateinančio rudens išeina į pensiją.

Šeštoji Lietuvių Tautinių Šokių Šventė įvyks liepos 6 d., 2 val. popiet International Amphitheatre, Chicago, Illinois. Bilietų kainos: ložėje \$20.00, mezzanine \$14.00, \$12.00, \$9.00 ir \$7.00. Balkone—\$7.00 ir \$4.00. Banketas ruošiamas tą pačią dieną 7 val. vak. Condesa Del Mar, 12220 S. Cicero Ave., Alsip, Ill. Bilietai \$18.00. Stalai po 10 žmonių. (Šventės programos šokėjai bilietus užsisako per savo grupių vadovus.) Bilietus užsisakant paštu, čekius rašyti: Lithuanian Folk Dance Festival.

Lietuvių Fondo valdyba LF nariams išsiuntinėjo 400 laiškų, kuriais kviečia į gegužės 3 įvyksiantį narių suvažiavimą Chicagoj. Ten yra bendraštis, darbotvarkė, įgaliojimas, finansiniai 1979 duomenys ir kt. Kurie tokių laiškų negavo, turėtų pranešti LF būstinei: Lithuanian Foundation, 2422 West Marquette Road, Chicago, Ill.

Ona Zailskienė, Vasario 16 gimnazijos rėmėjų komiteto Chicagoje buvusi pirmininkė, kartu su to komiteto vicepirmininku dr. V. Sauliu. Ona Zailskienė, anksčiau—aktyvi skautų veikėja, dėl sunkios ligos turėjo pasitraukti iš pirmininkės pareigų.

V. Zalatoriaus nuotrauka

ANNA CHENNAULT ATVYKSTA PAS LIETUVIUS

Garsiojo II Pas. karo generolo, vadovavusio The Flying Tigers Burmos-Kinijos operacijose, našlė Anna Chennault, Amerikos tautinių grupių republikonų tarybos pirmininkė, iš Washingtono atvyksta dalyvauti balandžio 12 d. Illinois lietuvių republikonų ruošiamam bankete Lietuvių Tautiniuose namuose, 6422 So. Kedzie Ave., Chicagoje. Tai išskirtinis pripažinimas lietuviams republikonams už jų veiklą republikonų partijoje. Nežinia ar kita tautinė grupė gali tuo pasigirti.

Anna Chennault, prieš dvidešimt metų tapusi Amerikos piliete, visada buvo aktyvi tiek republikonų, tiek Amerikos kinų visuomenės tarpe. Ji žinoma kaip poetė-rašytoja, politikė ir sėkminga prekybininkė.

Kalbėdama susirinkimuose, ji visada pabrėžia svarbą dalyvauti šio krašto gyvenime. "Jei mes nedalyvausime, tai tada mes neturime teisės ir skystis. O dar blogiau, kad nedalyvaudami—negalėsime nė padaryti valdžioje pakeitimų. Žmonės kurie nebalsuoja, jiems niekas nerūpi".

Ponia Chennault kelia susirūpinimą dėl žmogaus teisių pavergtuose kraštuose. Pavergtos tautos tebežiūri į Ameriką kaip į paskutinę viltį laisvei. Tą viltį mes turime palaikyti".

Anna Chennault Illinois lietuvių republikonų lyga įteiks "Spirit of Freedom" atžymėjimą už jos specialias pastangas kovojant dėl žmogaus teisių pasaulyje.

Banketo metu taip pat bus įteiktas atžymėjimas, kuris yra kasmet skiriamas Amerikos lietuviui. 1979

metu "Man of the Year" atžymėjimas bus įteiktas Don W. Adams (Adomaitis), Illinois Republikonų partijos pirmininkui, už jo atstikimus Amerikos politinėje veikloje. Don Adams yra nuoširdus lietuvių reikalams ir visada prireikus mums talkina.

Banketo reikalais rūpinasi lygos pirmininkas Algis Regis ir banketui ruošti komisija, vadovaujama Kazimiero G. Okso. Chicago's lietuviai turėtų atkreipti dėmesį šiam rengimui ir paremti lietuvių republikonų veiklą.

PASKAITA STUDENTAMS

Dr. Alfredas Stanevičius, Chicagoje viešėjusios Tautinių Šokių grupės iš Urugvajaus vadovas, Illinois universiteto, Chicago Circle, lituanistikos studentams vasario 27 d. kalbėjo apie lietuvių tautinius drabužius ir tautinius šokius. Atskirdamas sceninius, stilizuotus, etnografinius ir tautoje siekimus tautinius drabužius, dr. Stanevičius aptarė Žemaitijos, Suduvos (kapsų ir zanavykų), Dzūkijos, Aukštaitijos, Vilniaus krašto ir Mažosios Lietuvos drabužius, len-toje nupiešdamas jų pavyzdžius.

LIETUVIŲ PREKYBOS RŪMŲ VEIKLA

Lietuvių Prekybos rūmų narių susirinkimas įvyko kovo 12 Dariaus-Girėno salėje. Vadovavo Teodora Kuzienė, sekretoriavo Bruno Gramont. Walter Rask parodė idėjų filmą. Kazimer Oksas, stipendijų banketo pirmininkas, ragino gausiai dalyvauti gegužės 18 d. Martinique salėje. Juozas Bacevičius prašė aukoti stipendijų fondui.

P. KALPOKO 100 M. GIMIMO SUKAKTIS

Iš dail. P. Galaunės atsiminimų apie savo kolegą

Asmeniškai su juo susitikau 1921 m., tik ką jam grįžus į Lietuvą. Susipažinome pas Stasį Silingą, kuris buvo Lietuvos meno kūrėjų draugijos narys, didelis meno mėgėjas, rėmęs lietuvių dailininkus. Žinojome, jog užsienyje P. Kalpokas gana vargingai gyveno ir St. Silingą aplankė, matyt, ieškodamas materialinės paramos. Pirmasis mūsų susitikimas gilesnių įspūdžių nepaliko. Labiau suartėti, netgi susidraugauti padėjo Čiurlionio galerijos reikalai—tada buvau jos direktoriumi. Ruošiant ekspozicijai M. K. Čiurlionio ir senosios tapybos kūrinius, reikėjo juos tinkamai sutvarkyti: kai kuriuos nuvalyti, kitus dubliuoti ar dar kitaip restauruoti. Siam darbui dail. J. Vienožinskis neapsirikdamas rekomendavo P. Kalpoką. Be to, P. Kalpokas budavo žiuri narys, įgyjant galerijai naujus meno kūrinius. Tais abiem atvejais ir pažinau P. Kalpoką, kaip sąžiningą ir puikų žmogų. Nežiurint, kokius meno kūrinius jis restauruodavo—M. K. Čiurlionio ar senosios tapybos,—ši darbą atlikdavo kruopščiai, su didele pagarba ir meile. Beveik visi jo restauruoti kuriniai ir šiandien yra tokio pavidalo, koki jiems anuomet suteikė P. Kalpokas.

Kai žiuri narys P. Kalpokas visuomet buvo labai objektyvus, niekam nepataikaudavo ir ypač rėmė jaunuosius gabius dailininkus. Ta pati žiuri iš dailės parodų igydavo galerijai ir P. Kalpoko kūrinius, tik jis pats tuomet komisijoje nedalyvaudavo. Jei vienas kitas jo darbas nebudavo įgyjamas,

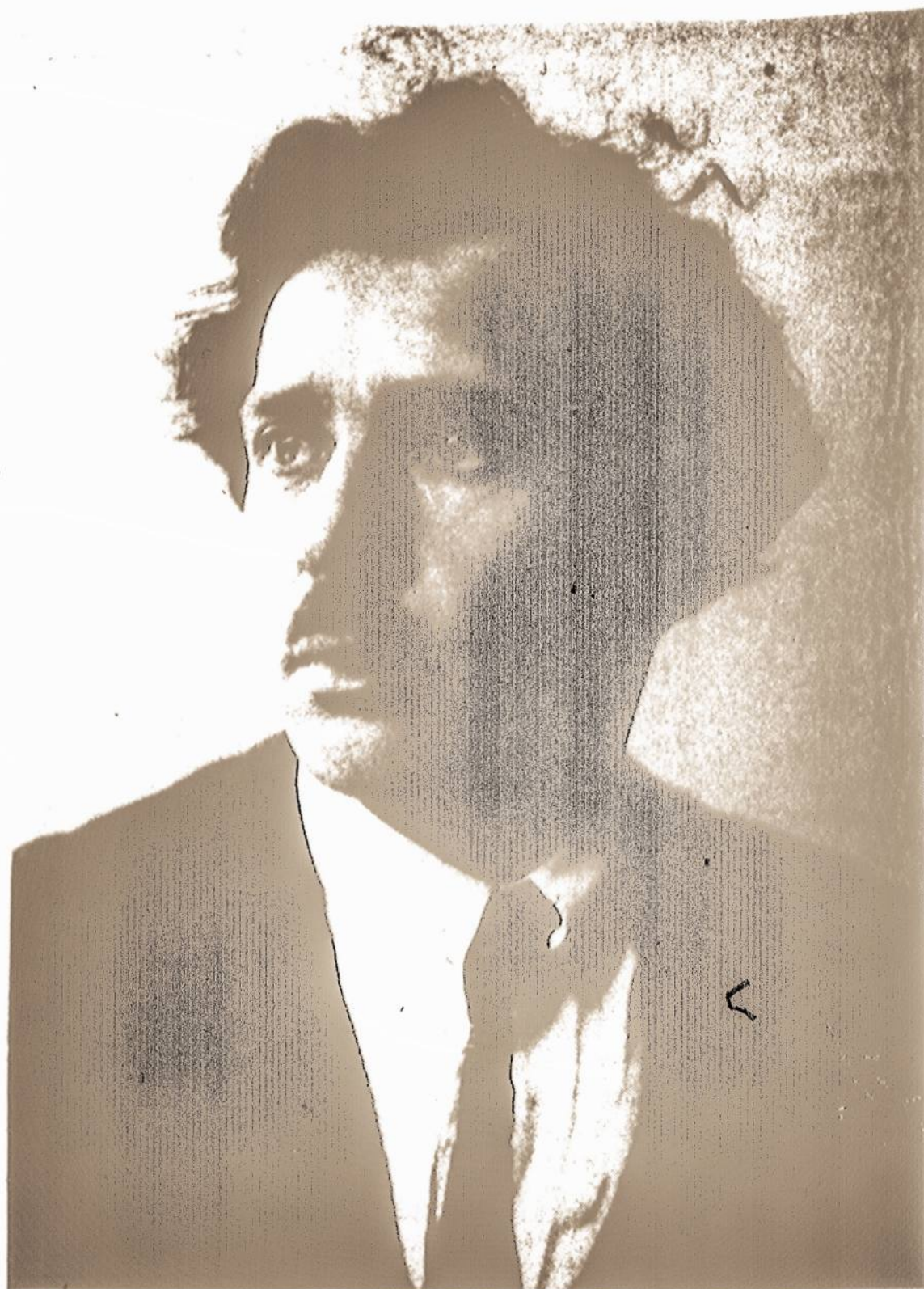
jis neieškojo aplinkinių kelių jam "prastumti", tik pasakydavo: "Negi visi vienodai supranta meną, grožį? Kas vienam atrodo vienaip, tai kitam kitaip..."

Pažinti K. Kalpoką, kaip asmenybę, teko ir kitomis aplinkybėmis: per draugiškus pobūvius, pasikalbėjimus meno klausimais ir pan. Be to, turėjau progos girdėti ir kitų nuomonę apie jį. Anų laikų sumiesčiojęs Kauno visuomenės fone P. Kalpokas visuomet kuo nors išsiskirdavo. Neaukšto ūgio, žilstančiais garbanotais plaukais, gyvais rankų mostais, į visus žvelgias didelėmis akimis ir su šypsena lūpose, jis iš karto buvo pastebimas gatvės sraute, kai žingsniuodavo pasiramsčiuodamas lazdele. Toks jis buvo nuo pirmųjų Kauno sugrįžimo dienų. Praeivių akį P. Kalpokas traukė ne vien savo išraiškinga figūra, ne vien tuo, kad ne pagal ano meto įpročius vasarą vaikščiodavo be skrybėlės, bet ir tuo, kad dažnai vedžiodavosi savo paauglį sūnelį, mokantį susikalbėti tik itališkai. Vaikystėje ir vėliau patirtas skurdas, vargai jo neužkietino, nepaliko būde aštrių briaunų ir kartelio. Gamtos apdovanotas šamaju, gyvu jumoru jausmu, ypač sugebėdavo savitai ir gardžiai pasijuokti iš miesčionių. Neretai iškresdavo nuotaikingų pokštų, kurie po to ilgą laiką įvairiais anekdotiškais variantais sklisdavo po Kauną. (...)

Vaisingiausias ir brandžiausias P. Kalpoko kūrybos laikotarpis prasidėjo 1921 m. ir tęsėsi iki mirties.

Dailininko Petro Kalpoko nutapytas Viktorijos Venciuviene portretas 1927 m. Kaune.

DAILININKAS PETRAS KALPOKAS (1880-1945)

Pradėjęs mokytojauti tik įsikūrusioje Kauno meno mokykloje, ėmė reikštis ne vien kaip gabus pedagogas, bet ir kaip produktyvus tapytojas. Iš Ašbės mokyklos atsineštas stiprus piešinys, gilūs kompozicijos pagrindai P. Kalpoką lietuvių dailininkų tarpe iškėlė kaip vienintelį sugebantį kurti figūrines kompozicijas. Kūrė jis jas ir laisvai pasirinktais siužetais—"Amazonė", "Undinė", ir istorinėmis temomis "Vytautas po Vorklos mušio", "Madona tarp elgetų", "Napoleonas skiria valdžią Lietuvai". Sis paskutinis darbas vertė autorių pastudijuoti anų laikų Lietuvos žymesnius veikėjus, to laikotarpio kostiumus.

P. Kalpokas tapė daug portretų ir ypač peizažų. Kiekvienoje šių sričių jis reiškėsi su jam įprastu nuoširdumu ir atsidavimu. Nutapė kelis labai gerus autoportretus, savo žmonos Olgos Dubeneckienės-Kalpokenės ir kitus portretus. Jo portretai, kaip ir minėtos figūrines kompozicijos, pasižymi stipriu piešiniu, yra gražiai sukomponuoti, portretuojamų asmenų psichologiją gilina ne tik jų aplinkos aksešuarai, bet ir tinkamai pasirinktas koloritas. Pastarasis P. Kalpoko darbuose yra sodrus ir kartu švelnus. Jis dažniausiai priklausydavo nuo dailininko nuotaikos kūrimo metu. Jo koloritas niekuomet nevirto nuobodžiu, vienodu, kuo kartais taip įkyriai pasižymėdavo ne vieno lietuvių dailininko portretai ir peizažai.

Toks P. Kalpoko vaizdas susikristalizavo mano sąmonėje, tokį aš jį mačiau Kauno gatvių fone, draugų būrelyje, toks jis ir šiandien gyvas mano prisiminimuose.

Nuotraukas iš savo archyvo Vienybei paskolino Viktorija Venciuviene, dr. Blado Venciaus našlė, dabar gyvenanti su sūnum Deltona, Floridoje.

Lietuva pagerbė P. Kalpoką

Lietuvos visuomenė paminėjo žymaus Lietuvos dailininko Petro Kalpoko gimimo šimtąsias metines. Lietuvos dailės muziejaus centruose rėmuose atidaryta dailininko tapybos paroda. Joje išstatyta apie 80 tapybos ir akvarelės darbų. Kai kurie jų rodomi pirmą kartą.

Jo gyvenimas, taip pat karo audros blaškė dailininką po svečias šalis—Vokietiją, Šveicariją, Italiją. Į Lietuvą grįžo 1921 m. Daugiausia jo darbų surinkta pokario metais.

Meno darbuotojų rėmuose Vilniuje įvyko vakaras, skirtas Petro Kalpoko gimimo sukakčiai pažymėti. Apie dailininko gyvenimo kelią ir kūrybinę veiklą kalbėjo Lietuvos dailės muziejaus direktoriaus pavaduotojas menotyrininkas Jonas Urbonas. Prisiminimais apie Petrą Kalpoką pasidalijo buvę jo mokiniai—vyresniosios kartos tapytojai Vytautas Mackevičius, Bronius Uogintas, dailininko sūnus Rimtas Kalpokas.

P. Kalpokas. Autoportretas.

Vienybė, 1980 m. balandžio 11 d.

— Sakyk, mielas, kuo kvepia mano sapnas?— paklausė žmona vyrą, pavaišintą skania vakariene.

— Ką gi matei?

— Audrą, kuri nunešė kaimyno stogą. Vos pati išsigelbėjau.

— Gal nepasimeldei prieš guldam ar buvai susinervinus?

— Rami buvau. Bet melstis už miršau. Buvau įpratinta Tėve Mūsų vakarais kalbėti, bet jau nusibodo. Žodžiai pradeda rodytis tokie monotoniški, beprasniai. Dabar jau ir kunigai, ypač per invokacijas, meldžiasi savais žodžiais. Bet ką manai apie mano sapną?

— Nesu koks raganius ar aiškiaregys. Pašnekėkime apie ką kita. Vakar tu užsiminei Dešimt Dievo įsakymų.

— Gerai, kad priminei. Ar tu tiki, kad pats Dievas Mozei tuos įsakymus davė?

— Tiek pat, kaip tavo meile.

— Gerai, berneli, bet kaip tu ta mano meile tiki?

— Kaip giedrų dienų tęstinumu: šiandien saulėta, o rytoj? Netikėk nė televizijos oro pranešėjais.

— Žinau, kad tu velniukų priešvėitės: viena sakai, o kita manai.

— Dievas su žmonėmis kalbėjo mitologijose. Įpratome mitais tikėti ir džiaugiamės kaip vaikai. Kaip tie įsakymai Mozės galvoje atsirado, gal pakalbėsime kitą kartą. Ši kartą norėčiau su tavimi pasvarstyti pačius įsakymus.

— Ir nesudrebės tavo širdis, Dievo įsakymus belukštenant?

— Vyro širdis gali kiek sudrebėti mylimą moterį bučiuojant, bet ne abstraktinius klausimus gvildeinant. Pirmiausia Mozė liepia neminėti Dievo vardo be reikalo.

— Kodėl Mozė?

— Sakiau, kad mitais netikiu. Bet ar tai jo originali išmintis, vėl kitas klausimas, ties kuriuo sustosime vėliau.

— Kuo pirmas įsakymas blogas?

— Neblogas, girtinas. Tačiau tie, kurie pasišovę Dievo tarnybon, perša jo vardą. Anksčiau susitikus reikėdavo sakyti: "Tegul bus pagarbintas Jėzus Kristus". Vėliau sutrumpino: "Garbė Jėzui Kristui". Bavariai panašiai sveikinasi. Įkaitusi staiga galva koku netikėtumu prašvokščia: "Jėzau". Dažnai sielvarto ar nustebimo momente sakome: "Dieve". Visa kaltė to įpročio tenka katalikų dvasininkams.

— O gal tatai ir gerai? Tragišku momentu žmogus lyg už atramos nusistveria. Ar geriau šaukt "Po velniuk!"?

— Geriau ar negeriau, bet įsakymas tikslus. Dievas nėra kokia būtybė, už kurios skverną kiekvienu menku reikalu reiktų griebtis. Dievas—nežinomybė, abstraktus žmogaus įvaizdis, sąmonėje švintęs nepaprastai gausiom spalvom. Ar jos teisingos, ar atitinka bent labai mažą dalimi jo tikrą esmę, to niekas nežino. Ir mes jį tąsime už "skverną" savo poreikiams.

— Bet mes jį tuo neįžeidžiam!

— Ne. Bet, betąsydami su savo reikalavimais, žmonės patys save apgauna. Antras įsakymas liepia negarbinti stabų, mylėti tikrą Dievą. Dvasininkai stabų priveisė tūkstančius. Iš tų pačių žmonių! Jiems liepia melstis, prašyti jų globos ir jiems aukoti. Taigi ir čia dvasininkai nutolo nuo savo mokytojo Jėzaus išminties.

Vienybė, 1980 m. balandžio 11 d.

— Argi tu netiki į šventuosius? Nesigėri jų statulomis?

— Šventieji iš tokių pačių, kaip tu ir aš. Su nuodėmių gausybėmis. Dievas jų šventaisiais nepaskelbė, nes jis šiais laikais į žmones nekalba. Šventųjų gimdytojai turėtų gimdyti daugiau išminties, kuri žmones suvienytų. Toks procesas galimas, atsisakius pretenzijų, kad tik mes katalikai esame reprezentantai tikros ir teisingos religijos. Jėzus taip pat jokios šventų institucijos neįsteigė.

— Vis dėlto šventaisiais paskelbtieji pasižymėjo padorumu, išmintimi...

— Ir nuodėmėm. Ir klaidom!

— Šventieji stebuklus daro. Stebuklingų vietų daug yra. Nežinai?

— Stebuklas tu ir aš. Stebuklai visi gyviai. Stebuklas visas universas! Kur bepažvelgsi—visur stebuklai.

— Ir skruzdėlės organizme bei jos akcijos, ir lakštingalos čiulbesys, ir vandens gelmių gyvuošiai, ir augaluose.

MOZĖS DOVANA PASAULIUI

KAZIMIERAS BALTRUKONIS

Kitas įstatymas liepia šventą dieną švęsti. Mes vienus daiktus ar įvykius papratę šventinti. Tai žmogaus silpnybė. Visa, kas tik yra, turi savo prasmę, užduotį ir įreikiuotą į universo harmoningą žaisimą, besireiškiantį gyvių tarpe džiaugsmu ir kruvina drama. Įstatymas turi savo socialinę vertę, tik šiais laikais jis neturi tokios reikšmės, kurią turėjo žydams Mozės laikais. Poilsui Kūrėjas skyrė naktį. Žmogus prasimanė nedarbo dieną šventąją vadinti. Religijų atstovai šventosios dienos proga prasiimanė Dievo vardu muilo burbulais žavėti minias, rinkti aukas, demonstruoti savo galybę.

— Kažin, gal Dievas džiaugiasi ritualiniais maskaradais? Tai mistika!

— Džiaugiasi tie, kam religija pragyvenimo šaltinis. Mistika gi yra visas pasaulis, visa egzistencija. Kieliko ir mišių mistika yra žmogaus fantazijos mistika. Ir tik tiek. Dieviškoji mistika per kosminę išmintį, į mus negalinčią žodžiais prabilti, reiškiasi visur ir visada. Jai nereikia aukso indų ir šilkais išsiuvinėtų dvasininkų drabužių.

Mozės įsakymas mylėti ir gerbti tėvą bei motiną yra socialinės patirties išmintis, praktiškai galiojusi žmonijoje ir prieš Mozę. Tik tiek.

Ilgiau tenka apsisistoti ties įsakymu "Neužmušk". Tai įsakymas ne Dievo, bet žmogaus.

— Kaip ne Dievo? Tai gražiausias jo įsakymas,—teigė žmonelė.

— Įsakymas labai paprastas, trumpas. O žmogaus gyvenimas komplikuoatas. Dievas, jei jis tobulybė, negalėjo duoti žmogui tokį neaiškų įstatymą. Palikęs žmogui jo interpretaciją, jį paliko tokiose aiškinimo džiunglėse, iš kurių jis amžiais neįstengia išeiti.

— Man rodo labai aišku: neužmušk žmogaus. Kokios čia džiunglės!

— Praktikoje įsakymas nevykdomas. Ir negalės būti vykdomas, kol žmogus gyvens žemėje. Bent dabartinėms religijoms ir moralinei sampratai esant.

— Kalbi kaip eretikas! Religijos ir moralė draudžia žudymą.

— Dievo vardu siautė žudynės senaisiais laikais, jos siaučia ir dabar. Inkvizicijų laikais Dievo vardu dvasininkai tūkstančiams nekaltų žmonių atėmė gyvybę. Ir tai žiauriausiu būdu. Kryžiuočiai senovės laikais Dievo vardu žudė lietuvius ir prievarta krikštino. Šiais laikais Irane religinė valdžia šaudo žmones, savo priešininkus. Karų metu milijonai žūsta nekaltų žmonių. Dvasininkai labai aktyvūs ten, kur liečiamas jų biznis, bet kur reikia kovoti prieš žudynes, ten jie pasitenkina tik religinėm frazėm ar žurnalistiniais straipsniais. Į aktyvų kovą, į organizavimą tikinčių prieš karus, prieš ginklavimąsi, prieš prievartinį mobilizavimą jaunų vyrų oficialiosios religijos neorganizuoja tikinčiųjų streikuoti. Rezultate katalikai kariauja prieš katalikus, protestantai prieš protestantus ir t. t. Religijos pasitenkina tik kapelionus skirdamos į dalinius. Nacių Vokietijoje nei protestantai, nei katalikai nepasišaušė prieš demonišką režimą. Kodėl? Gi todėl, kad oficialūs organai masiškai ne protestavo ir neorganizavo tikinčiųuosius priešintis. O tai darė todėl, kad bijojo dėl savo nuosavo kailio. Nukentėjo ir žuvo tik keli dvasininkai. Iš tūkstančių!

— Bet tu užmiršti, kad jie meldėsi.

— Maldos—žmogaus išmislas. Dievas gi ne koks biznio mekleris, kad atkreiptų dėmesį į žmonių nelaimes tik tada, kai jie meldžiasi. Šiuo atveju dvasininkai Dievo sąvoką bei jo sampratą aiškina labai naiviai.

— Vyreliai mielas! Kai aš pasimeldžiu kokią liūdną valandą, jaučiuos lyg šaltu vandeniu nusiprausęs: gyvesnė, energingesnė. Ar ne Dievo galia?

— Visai natūralu, iš psichologinio taško žiūrint. Tu atsiremi abstraktiškai į Dievą, tiki juo ir tuo pačiu atsigaiveni. Pati save apgauni. Galima būtų suprasti, kad tai Dievo galia tik tuo atveju, jeigu Dievas būtų su visais tokiais atributais, kokiais žmogus pasižymi. Bet Dievas—ne žmogus! Kas jis (ar ji) yra ir koks, galėtų gal kalbėti tik kosminė išmintis, vartodama kosmines definicijas. Ar tokia išmintis yra—klausimas neišsprendžiamas. Individo malda—veiksmingas autosugestijos reiškiny, padedantis kopti nusilpusiam žmogui gyvenimo pavojingais laiptais. Iš kitos

pusės, visa, kas tik vyksta gyvam organizme, vyksta gamtos jėgomis veikiant. Šios gi yra harmonijoje su visatos kūrybingais įstatymais. Čia jau atsiduriame neaiškios Dievo sampratos akivaizdoje. Masių maldos turi įtakos tik individams jų kovoje dėl žmoniškesnės egzistencijos. Kad kosminės jėgos, jėgos Dievo padeda beprašant, kalba labai vaizdingai mitologija. O mitologija yra fantazija, ne faktai. Mes mitų nelaisvėje. Juos ir dabar kuriame.

— Įbridai į gilius vandenius. Aš noriu žemėje būti. Sakyk, ar negalima žudyti didelį kriminalistą, žmogų, kitus žudančią, tautos išdaviką?

— Sakai nenorinti braidyti giliuose vandenyse, o mane stumi į juos. Visi nusikaltėliai yra sergančios visuomenės ir žmonijos vaisiai. Kaltas ne tas, kuris nusikalsta, bet tas ir tie, kurie jį pagimdė su paveldėtais palinkimais nusikalsti. Kalti tie, kurie, nusikaltėliui augant ir bręstant, nesuteikė jam progos žmoniškai išsiskleisti. Materialiai ir dvasiškai. Nusikaltėlis yra ligonis. Niekas ligonio nežudo sąmoningai. Teismo sprendimas nužudyti žmogų yra kultūringos žmonijos gėda. Gėda, rodanti, kad žmonija kai kuriais atvejais mažai pažengusi nuo akmens amžiaus.

— O tautos išdaviką nereikia žudyti?

— Toks žmogus vienai tautai kenkia, kitai padeda. Jis elgiasi taip arba už pinigų, arba iš įsitikinimo. Kaip jį svertų objektyvinio gėrio svarstyklės, niekas nežino. Tokių svarstyklių ant žemės nėra! Kur vyksta tarp žmonių egzistencinės rungtynės, objektyvinė tiesa ir objektyvinis gėris slapstosi už dangaus krūmų ir juokiasi arba verkia dėl mūsų kvailysčių!

— Kad jau įbridai, brisk ir giliau: kaip su gyvių žudynėm. Juk nežudysi-nevalgysi. Niekas nenorėtų badu mirti!

— Gyvis gyvį ryja. Žiauru, bet taip yra. Taip ir bus, kol gyvių bus. Bet žmogus, nors gyvis, gyvulys, bet skirtingas savo sielos bei proto galiom. Jo dantys nepritaikinti kitą gyvį draskyti ir kramtyti. Taigi jis nėra mėsėdis. Tik kruvinoje kovoje dėl buities išmoko kitą gyvį valgyti, jį iškepes ar išvires. Žmogui progresuojant ir morališkai tobulėjant, greičiausiai kada nors šis iprotis išnyks, ir tada žmonės maitinsis augaliniu maistu ar chemiškai pagamintu. Taip, kaip derėtų žmogui žmoniškam.

— Jėzus argi nebuvo žmoniškas? Juk jis su apaštalais žuvavo ir žuvimis maitinosi. Ar tai nėra žudymas, pagal tavo išvadžiojimus?

— Jėzus, kaip Dievas, yra mitologinis objektas. Įsigyvenusio papročio jis nenaikino, nes nebūtų buvęs žmonių supratas. Be to, tais laikais ir civilizacija buvo žema. Šiais laikais, atomą skaldant ir ekskursuojant į mėnulį, žmogaus galvose na turėtų irgi kisti: nežudyk gyvio taip pat.

— O jei utėlė už apykaklės neduos miegoti? Nežudysi jos? Auklėsi, kad nekastų?

— Ji parazitas. Jos neišauklėsi. Savisaugos reikalas duoda moralinę teisę ją užmušti. Ji menkos vertybės gyvis. Net be jokios vertybės.

Pabaiga sekančioje laidoje

THE ENGLISH VIENYBĖ

BASANAVIČIUS IN BULGARIA

ALGIRDAS BUDRECKIS

In Lithuanian historiography, Dr. Jonas Basanavičius is known as the "Patriarch of the Lithuanian National Renaissance," publisher of the first Lithuanian newspaper *Aušra* (1883), founder of numerous cultural and scientific societies and signer of the Lithuanian Declaration of Independence. It is often noted that Dr. Jonas Basanavičius spent over 20 years in exile, in Bulgaria. Very little has been written about his Bulgarian period, aside from his Lithuanian studies and contributions to Lithuanian periodicals. And yet he played an important role in Bulgaria's formative years.

Basanavičius the Student

Jonas Basanavičius was born on November 23, 1851 in the village of Ozkabaliai, Bartininkai township, in the county of Vilkaviškis. His parents were well-to-do farmers who wanted their son to study for the priesthood.

While attending Marijampolė gymnasium, Basanavičius demonstrated his interest in Lithuanian subjects. It was to become his lifetime passion. Folk stories told by his parents inspired him. He began writing down their stories and those told by neighbors. He collected information about his village Ozkabaliai and about nearby historical sites. He also jotted down songs sung by the local people. These songs were later published. Encouraged by P. Krivaičius and other teachers Basanavičius wrote poetry in Polish and in Lithuanian. His translation of Lenartowicz's poem "Wiosna" (Spring) was later published in the *Lietuviškoji Ceitunga*, an East Prussian newspaper.

Basanavičius declined to enroll in the Seinai Seminary as his parents had expected and chose instead the University of Moscow. Receiving a last subsidy of 100 rubles from his parents, Basanavičius enrolled in the History Faculty of Moscow University in 1873. Although his natural inclinations were to study history and archeology, Basanavičius studied these subjects only until the fall semester of 1874. It appears that the lectures of his history professors did not inspire him. Nor did he care to earn his upkeep by tutoring.

Basanavičius transferred to the Faculty of Medicine. There he quickly became a recipient of the "Warsaw Educational District Scholarship". This was a Russian state scholarship program offered to Lithuanian students as a deliberate inducement to detract Lithuanians from enrollment in the University of Warsaw where they would have come under Polish influences. Basanavičius' scholarship amounted to 350 rubles per annum as well as 100 rubles for

travel. He used this meagre stipend throughout his university years. Basanavičius was a serious student drawing the attention of his professors. He received his doctor's diploma on June 19, 1879.

At the same time he studied Lithuania's history (hoping to publish legally with the aid of Petras Vileišis a study about Kęstutis) and archeology. He also continued to collect folklore. Although the Lithuanian students in Moscow were still not organized Basanavičius maintained close ties with them. His closest friend was Vincas Pietariš. Basanavičius found common cause with the anti-Polish sentiments of the other Moscow Lithuanian Students, but he was repelled by their avowed loyalty and faith in the Russian government and society.

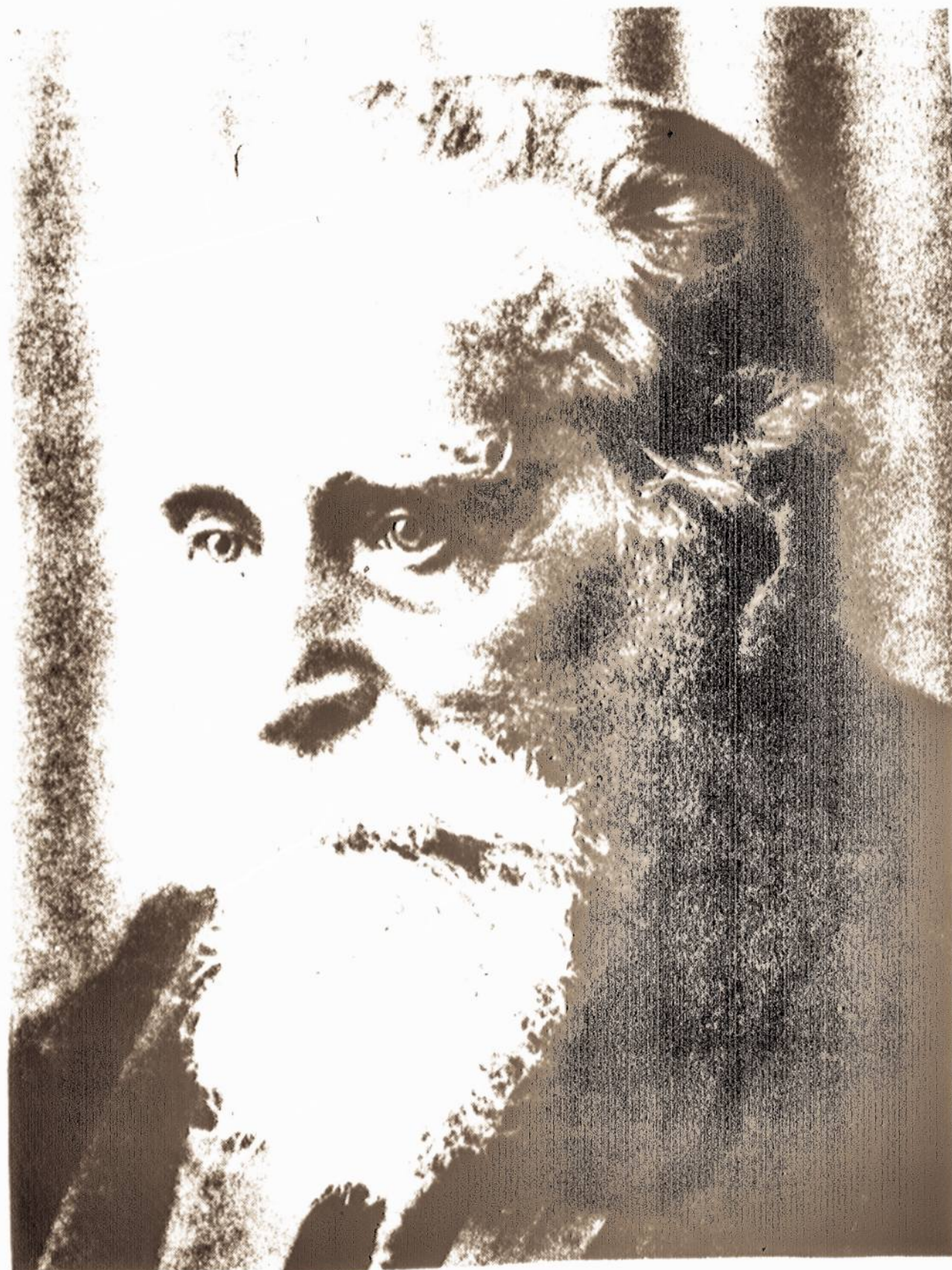
Collaboration with Lithuanian students attending other Russian universities (Petras Vileišis, Brazaitis, S. Raila, Petrulis, Baukus-Vencevičius) Basanavičius tried to by-pass the tsarist press ban on Lithuanian letters by publishing legally popular booklets. To this end in 1874 he had even translated from the Polish "Abeczele arba Elementorius diel Lietuvos Kajmo mergajczu". However the Russian authorities did not give him permission to publish this primer for girls.

Basanavičius also differed from the other Lithuanian students in that he had a romantic view of Lithuania's past which interfered with his becoming involved in contemporary everyday problems of Lithuania. The other students were more concerned with mundane matters. However, like the other students he could not stand the decrees of the Russian administration which were harmful to Lithuania.

At this time his first article appeared in the Polish journal *Niwa* (1878 No. 8). In an article entitled "O mitologii litewskiej" (On Lithuanian Mythology), he reviewed A. Kirkor's study "Zarysy pierwotnej słowianszczyzny" (Outline of Primitive Slavism). In 1879 together with other Moscow Lithuanian students he sent out enthusiastic greetings to the newly-formed Littauische Litterarische Gesellschaft in Tilsit, East Prussia. He believed that this basically German society would hasten the Lithuanian national renaissance by means of studying Lithuanian literature and folklore.

A Career in Bulgaria?

Graduating from Moscow University on June 19, 1879 Basanavičius was faced with the crisis question of all graduates, namely, what should I do now? He tried to renew his scholarship for another year so that he could prepare for a

DR. JONAS BASANAVIČIUS

ARE YOU HOLDING UP THE CENSUS?

Lithuanian Count

The Census Bureau is watching every incoming mail for a number of questionnaires for the 1980 Census of Population and Housing that should have been returned on April 1.

Richard L. Bitzer, U. S. Bureau of the Census, Assistant Regional Director, asks that if yours is one of the missing, that you fill it out and mail it today. Don't make the Census Bureau come calling for your census questionnaire.

Every person must be counted, Mr. Bitzer said, whether by mail or personal visit by a census taker, and the cost of the census goes up with every household that must be visited. The completeness and accuracy of the census depends on the cooperation of every household and every individual in filling out and returning the questionnaire.

position with the Chair of Surgery at the Faculty of Medicine. Since a reply would not be immediate, he returned to his native village where he practiced medicine in Ozkabaliai, Vilkaviškis and Alekso-ta. At the same time he collected Lithuanian folklore materials. On September 20, 1879 he returned to Moscow. He received a notice accepting his application to the Chair of Surgery for further study. He also received a negative reply as far as the scholarship was concerned.

It appears that the 1980 census of the U. S. population will be another guess work, as far as the Lithuanian count is concerned. The Census Bureau explains:

"The question of ethnic origin (ancestry or descent) will be included on the 'long form' questionnaire. The long form will be administered to one-half of the households in communities of less than 5,000 people, and to one-sixth of all other households in the country. This sample size will be more than sufficient to yield accurate total counts of various ethnic groups."

Not many Lithuanians reside in communities of less than 5,000 people. And one-sixth of the rest that will be ethnically counted may, or may not be sufficient, to judge accurately how many Lithuanians there are in the United States at the census count. The 1960 census used a 25% sample count and guessed there were 403,000 Lithuanians in the United States. In 1970 only a 15% sample count was used and it found 430,000 Lithuanians. In 1960 Lithuanians constituted 1.2% of the population, in 1970—1%. The same 15% sample, apparently, is going to be used in the 1980 count also.

To be continued

Vienybė, April 11, 1980

A Second Life for Lithuanian Exile

Jonas Jurasas accepted the gold key to the city of Providence in January, which unlocked more than the gates of that Rhode Island capital and the hearts of its theater arts community.

It opened the door onto a new world for the exiled Soviet theater director, the beginning of his second life as an artist and as a human being.

Providence Mayor Vincent J. Cianci presented Jurasas with the jumbo key, that traditional American symbol of municipal pride and gratitude, at a Trinity Square Repertory Co. cast party, celebrating the smash opening of the play "The Suicide," and marking Jurasas' American directorial debut.

"Director in Exile," a lively, moving production by WGBH-TV for the public network's distinguished series on the arts, "Camera Three" aired in Providence (Channel 2, 9:30 p. m.) on April 3 and in New York area (Ch. 13, 6:30 p. m.) on Easter Sunday. A candid study, it captures and profiles this vital, outspoken man, working at his art, expounding his philosophy of life and the theater.

Jurasas, 43, Lithuanian-born and a born independent thinker, established a respectable niche in the Soviet Union's cultural hierarchy during the late '60s and early '70s. But he was being watched closely by Soviet spies in his own theatrical troupe because his Russian masters considered him controversial.

His work increasingly was altered and censored "mutilated" he said in a 1972 open letter of protest, which was to mark his demise. He was dismissed from his theatrical post, barred from finding work, cut off from his friends and associates.

In the next two years the KGB shadowed him and tapped his telephone, Jurasas told Globe theater critic Kevin Kelly during an interview taped as part of the Channel 2 production. "You are aware that the walls are listening to you. You lose your friends and are isolated, and arrive at a state of mind where you must make a critical choice," he said.

Jurasas made his choice in 1974 and asked for permission to leave, which first was denied, but finally granted. He wasted no time, and "packed three suitcases, grabbed the tickets" and fled to western Europe. He emigrated to the United States a year later.

He found work off Broadway, and began to appear in regional theater, such as the Providence center, where he caught the eye of Adrian Hall, Trinity Square's artistic director. He also had begun to learn the differences between the Russian and the American stage: the language, the tradition, the economics, etc.

Jurasas won Hall's OK—which must have been given after much thought about the artistic and business pitfalls involved—to produce "The Suicide," a satirical comedy by Nikolai Erdman, which had been banned in the Soviet

Jonas Jurašas

Union. "A comedy called 'The Suicide,' to be directed by a Lithuanian who didn't speak English well, would not be risked by Broadway or a commercial company," Hall said, during an interview conducted while the production was in rehearsal at Trinity Square.

"He found out that there is more time taken in Russia to produce a play," Hall continued. "The Moscow Art takes a year to work; the economics are different. Suddenly he's trying to do it in six weeks."

"We'll make it though," Hall concluded. "A photo finish, but we'll make it."

And make it they did, through a string of frenetic, spirited rehearsals filmed for the TV special, with a cast following the lead and the instruction of a hand-waving, gyrating, expostulating Jurasas. At one point, in quiet conversation with his leading man, he eases through a tension interlude in which the actor nearly despairs of achieving the mood and delivery demanded.

As the gala opening night audience files into the theater from the bustle of the lobby, the director and his wife are the last to leave, seeking a vantage point to await the verdict of the patrons and the many visiting media theater critics who showed up from as far away as Los Angeles.

It all comes together at the cast celebration and reception afterward, where it is suggested that he might run for lieutenant governor of Rhode Island. And with tears of happiness on his cheeks, Jurasas thanks everyone, and paraphrases something he said earlier, which seems to sum up the production:

"I finished one life. The book of my life is closed, closed on a climactic point and a most successful state. So I am one of those rare people who has two lives. I'm starting a new life."

Lithuanian wife of an U. S. Army officer stationed at Heidelberg, Germany, writes in a letter; "There is a Lithuanian school in Manheim about 15 miles from us and we're trying to get its folk dance group to perform for us." The school is the Vasario 16 gimnazija—a High School and Preparatory—supported mainly by German governmental funds but also getting many donations and students from American Lithuanians and Canada.

Dr. Vito Kemezis dies at 62

Dr. Vito J. Kemezis, a physician who had practiced in Closter, N. J. since 1947, died on March 25th. He was 62.

Dr. Kemezis, a general practitioner, was well known for his flexible appointment policies and for regularly making house calls. He was the physician for the Closter ambulance corps and the old Closter High School sports teams.

Dr. Kemezis was honored by 175 patients at a testimonial dinner in November 1978. That night, one of the guests, Michael Di Luzio, spoke of how Dr. Kemezis had delivered his grandson, Joseph DeGennaro, 25 years before. "He will come out when you call him, and he is always available . . . He goes out and does his job anytime," DiLuzio said.

Dr. Kemezis received his medical degree from Hahneman Medical College, Philadelphia, in 1944. After World War II, he was the

Dr. Vito Kemezis

surgeon-general in Japan under Gen. Douglas MacArthur.

He was a charter fellow of the American Academy of Family Doctors and a member of the American Medical Association and the Bergen County Medical Society.

He was past president of the Closter Lions Club and a founding member and ex-ruler of the Elks Lodge, Closter. He was a fourth-degree knight of the Closter Knights of Columbus.

Surviving are his wife, the former Mary Churinkas; two sons, Paul in Washington, D. C., and Michael of Closter, three daughters, Jane Weilert in Kansas, Anne Faulk of Closter, and Lea of Closter, and one grandchild.

Mass was said at St. Mary's R.C. Church, Closter, with burial in Holy Cross Cemetery, North Arlington.

EVA MIKOLAINIS, 96

Eva Mikolainis died on Sunday, March 23, in Sonoma Valley Hospital after a short illness. She was 96. The daughter of Vincas Bujauskas and Agota Andriukaitis, she was born on October 31, 1883 and came to the United States with her parents in 1894 to Pennsylvania, from Mariampolė, Lithuania.

In 1909 she married Petras Mikolainis, a former editor of Vieniybė. She bore a son, Mindaugas, a doctor who died in 1941, and a daughter, Aldona Brucker with whom she has lived for the past 35 years.

In addition, she is survived by a grandson, Mindaugas Mikolainis, with four sons: Peter, Eric, Marc, Paul, all of Burke, Virginia, and a granddaughter, Paula Brucker Archer and her daughter, Kathryn Victoria Archer, of Ottawa, Canada.

For many years, Eva Mikolainis was active in Lithuanian affairs in metropolitan New York. Since moving to Sonoma, California, with her daughter and son-in-law, she has retained her interest and enjoyed her Lithuanian papers with "news from home." In California, despite her age, she made many friends and was beloved by all who came to know her.

The Lithuanian Circuit

Lituanus, an English language quarterly published by a special Foundation, commemorates its 25th year and now reaches around 4,000 paid and unpaid subscribers throughout the world, mostly in the United States. It is edited by a shifting board of editors chosen from academic circles. The journal started in 1954 by an idealistic group of American Lithuanian college students, supported by a \$200 donation from the late American Lithuanian patriot, Joseph J. Bachunas.

The first issue of Lituanus printed 900, the second 1,200 copies. Gradually, it reached the present number. The journal aims to inform each and everybody, particularly the academic world and governmental circles, of the aspirations, hope and cultural achievements of the Lithuanian nation. Its articles are often quoted by Americans, but seldom receive mention in our American-Lithuanian papers, except Vieniybė, which regularly comments on each issue in its English Section.

Ruth A. Yaselunas, special assistant to the University of Massachusetts vice chancellor for student affairs, has been appointed member of a nominating committee for the Associate Alumni organization. She has served as an advisor to the Mortar Board, a national honor society for seniors, and as advisor to Alpha Lambda Delta, an honor society for first-year students.

The English Section of Vieniybė welcomes all comments, clippings from the press about Lithuanian achievements, and short articles how to remain Lithuanian in tumultuous American surroundings. The English section, like young American Lithuanians in general, cares about the future, since it plans to live in it for quite a while.

Vyt. Širvydas

MOTERYS

PIRMŪNIŲ AKADEMIKŲ KNYGOS KELIU

A. a. Magdalena Galdikienė, plačiai žinoma lietuvių visuomenininkė savo laiku man rašė: . . .

"Džiaugiuosi Tamstos sumanymu atžymėti lietuvės pirmūnes profesionalės bei visuomenininkės. Ta knyga bus pastovus moterų siekimų dokumentas ir liudys mūsų kultūrinį lygį".

Kalbama apie "Pirmųjų Akademikų" knygos išleidimą

Si knyga turėjo būti seniai išleista, bet sutrukdytas išleidimas dėl mano leidejo Lietuvių Moterų Klubų Federacijos New Yorke netikėto atsakymo knyga išleisti. Priežastis neturi pinigų.

Kad ir didelis darbas ir sutrukdytas sugaišintas dviejų metų laikas, tačiau, sutrukdytas dar nėra knygos praradimas. Per 30 metų rinkta medžiaga yra milžiniškas darbas, pareikalavęs įdėti daug darbo ir laisvo laiko valandų. Nebegalėčiau dabar sustoti pusiaukelėje, kai knyga yra jau visai paruošta spaudai. Juo labiau, kad jau ir pati esu įdejęsi nemažai pinigų. Kokiu būdu?

Daug kas dideliu pasitikėjimu man atsiuntė savo motinų retas, niekur nebegaunamas fotografijas. O aš, savo leidejo nustojusi, ir praradusi viltį tuojau tą knygą

Kad rankraštis nepražūtų, paruošiau fotografijas perfotografuoti, nes originalus tuoj privalėjau sugrąžinti jų savininkams ir tiksliais adresais paštu išsiųstinėti. Susidariusias sąskaitas turėjau tuoj pat užmokėti. Tačiau liko moralinis pasitenkinimas, kad nuotraukas visiems sugrąžinau, nieko neapvyliau ir niekam nelikau skolinga.

Kad rankraštis nepražūtų, paruošiau tikslų nuorašą su visomis iliustracijomis ir išsiunčiau The Library of Congress, Washington, D. C. Gavau ir mano rankraščio įregistruotą numerį Nr. 7370517.

Išskodama tikro ir rimto leidejo, stas, sausio 17 sulaukiau laiško iš labai gerbiamo asmens, plačiai žinomos lietuvių ir amerikiečių pasaulyje gautos juristės, dabar jau nebepraktikuojančios advokatės teisų dr. Zuzanos Salnienės (Shallnais) Cambridge, Mass. Ji moterų darbuotei atžymėti ir išleisti knygą pritaria; žada ir padėti finansiniai.

Siuo metu daktarė kiek sunega-

lavusi—buvo susirgusi influenza—ir gydytojo patarimu turi pabūvoti namie.

Linkiu didžiai gerbiamai dr. Z. Salnienei geriausios sveikatos, greit sustiprėti ir džiaugtis priartėjusiu pavasariu.

* Janina Narūnė-Pakštienė

Paskaita apie Lietuvą Bostono moterų klube

Lietuvių Moterų Klubų Federacija kovo 29 prelegentu buvo pakvičiusi visuomenininką Vliko veikėją Stasį Lušį. Klubo pirm. Elena Vasyliūnienė kiekvienam susirinkimui, kas mėnuo kviečia skirtingų sričių prelegentus.

Stasys Lušys kalbėjo apie Lietuvos laisvinimo problemą ir bendravimą su Lietuva.

Jis pažymėjo, kad kova už laisvę vedama atkakliai. Pasaulio lietuvių išeivija, sudaranti ketvirtadalį lietuvių tautos, darbuose vieninga, bet laisvės troškimas esąs visose ir toje srityje esame vieningi.

Lietuviai už Lietuvos ribų yra tik tautos dalis. Kad ji nenuvystų, jai reikia drėgmės. Tos drėgmės šaltinis—Lietuva. Jis pabrėžė, kad 1966 m. Clevelande ir vėliau lietuvių White Plains, N. Y. centrinės organizacijos sutarė, kad lietuvis su lietuviu privalo bendrauti. Tačiau tam bendravimui trukdąs okupantas. Tad viešo bendravimo nėra, o tik privatus. Bendravimo reikalauja ir mūsų tautinė drausmė. Pabrėžė, kad dėl čia atvykstančių kultūrininkų nereikia demonstruoti, nes tai ekstremizmas. Patarė visur vadovautis sveika tautine nuovoka.

Bernadeta Piežaitė-Shaner, Onos ir Stasio Piežių duktė, kolegijos fakulteto asistentė paaugštinta į Associate professor Black Hawk kolegijoje, Kewanee, Ill. Anksčiau buvo gailastingosios sesers tarnyboje JAV Peace Corps Tunizijoje, Afrikoje. Ten išbuvo dvejus metus. Bernadeta Piežaitė-Shaner su savo vyru Dennis ir trimis vaikučiais gyvena ūkyje arti Kewanee. Ji yra Sv. Antano lietuvių par. bažnyčios vargonininkė Kewanee, kur klebonauja kun. Stanislovas Bartkus.

Chicagietę Oną Norvilienę plačiai aprašė Chicago Daily Tribune sekmadieninis priedas apie jos kulinarinius gabumus, kartu pateikė ir kai kuriuos jos gaminamus lietuviškų valgių receptus. Vieną jų čia perspausdiname.

ISKIMSTOS VIŠTŲ ŠNAUNELĖS

[4 iki 6 daviniai]

- 4 riekės geros rūšies baltos duonos.
- 4 vištienos šlaunelės
- 1/2 svaras kūdos kiaulienos, be kaulo.
- 1 šaukštas sviesto
- 2 dideli šaukštai smulkiai kapotų svogūnų
- 2 lengvai suplakti kiaušiniai
- 1/4 puodelio sutirštinto pieno
- 1 šaukštelis smulkiai sukapotų petruškų
- 1 šaukštukas druskos (kas ją naudoja)
- 1/4 arbatinio šaukštuko: muškato nutmeg) ir pipirų
- 1 arbatinis šaukštukas paprikos

Duoną šaltame vandenyje per 5 minutes pamirkyti; išspausti kiek įmanoma, daugiausiai drėgmės, ir padėti į šoną. Pirštais atlupti odą: atsargiai atlupti link kulšies, odelės nesuplėšant. Odelę išversti. Mažu peiluku mėselę nuo kaulo nugramdyti; kaulus, riebalus ir didesnius minkštumus atidėti. Vištieną ir kiaulieną supjaustyti colio ilgumo gabalėliais. Sumalti vištieną, kiaulieną ir duoną kartu; sumaišyti; sudėti į didelį dubenį-bliūdą. (Jeigu naudojate maistui ruošti mašinėlę, naudokite plieninį peiluką ir malkite dviem kiekiais). Sutarpinkite sviestą mažoje keptuvėje; sudėkite svogūnus ir kepinkite apie 2 minutes, kol suminkštės. Pridėkite daugiau svogūnų, kiaušinių, pieno, petruškų, druskos, muškato, pipirų ir mėsos; suminkykite rankomis, kol viskas susimaišys. Švariomis

rankomis mišinį išlengvo sukimškite į vištienos odeles; standžiai suspauskite. Įkimštąsias vištos kojeles sudėkite į riebalais išteptą kepamąjį indą; apiberkite paprika. Kepkite 350 laipsnių karštyje, apie 1 valandą laiko kol paruduos. Prieš duodant į stalą leiskite 10 minučių atvėsti.

Viva Bartkutė iš Beverly Shores, Ind. už gerą mokymąsi ir pavyzdinę elgesį atrinkta mėnesio atostogoms Norvegijoje. Iš Indianos atostogoms vyks tik trys mokiniai. V. Bartkutė yra gabi mergaitė, turinti tik 11 metų. Išvyką globoja International Village organizacija, Cincinnati, Ohio.

Lituanistinės mokyklos

Atkelta iš 1 psl.

11. Užbaigus Akciją, LB apygardų bei apylinkių valdybos praneša ligi spalio 15 mokinių telkimo duomenis Krašto valdybos pirmininkui Vytautui Kutkui, o lituanistinės mokyklos—Švietimo tarybos pirmininkui Jonui Kavaliūnui, P. O. Box 438, Beverly Shores, Ind. 46301 (219) 872-3129.

Vytautas Kutkus
JAV LB Krašto Valdybos
Pirmininkas
Jonas Kavaliūnas
JAV LB Švietimo Tarybos
Pirmininkas

Vienybė, 1980 m. balandžio 11 d.

MIRUS

Ievai Mikolainienei

Moterų Vienybės veteranai, jos dukrai Aldonai Brucker, jos šeimai, anukams ir proanūkiams, taip pat kitiems giminėms bei artimiesiems.

Užuojautą reiškia

MOTERŲ VIENYBĖ

MIRĖ LIETUVIAI

GEN. VLADAS KARVELIS

Vilniuj—kovo 28 mirė divizijos generolas majoras nuo 1943 metų, Vladas Karvelis, sulaukęs 78 metų.

Vladas Karvelis gimė 1902 m. balandžio 11 Šiauliuose. Visą savo gyvenimą paskyrė karinei tarnybai, nuo eilinio kareivio iki generolo majoro. 1940 metais perėjo į tarybinės valdžios pusę. Jis suformavo taip vadinamą šešioktąją Lietuviškąją šaulių diviziją.

Pokario metais Vladas Karvelis vadovavo Vilniaus universiteto karinei katedrai, buvo Kultūrinių ryšių su užsienio lietuviais komiteto pirmininku. Dabartinėje santvarkoj buvo Šiaulių miesto garbės pilietis.

Vladas Karvelis palaidotas Vilniaus Antakalnio kapinėse kovo 31.

Vincas Mickeliūnas mirė kovo 4. Tai buvęs Lietuvos kariuomenės kapitonas. Buvo baigęs Lietuvos Karo mokyklos 6-tą laidą, tarnavo 7 pėstininkų pulke, Karo mokykloje, 1 pėstininkų pulke. Ilgai tarnavo Šaulių Sąjungoje.

Amerikoj gyveno Chicagoje, o keliolika metų New Yorke. Daugiausia gyveno pas dukrą Živilę Juriene.

Atsisveikinimas įvyko kovo 7.

Iš Apreiškimo parapijos bažnyčios palaidotas Cypress Hills kapinėse. Liko žmona Elena Mickeliūnienė, dukra Živilė Juriene, žentas Zenonas Jurys, anūkės—Daiva As-trauskienė ir Vilija, anukas Mindaugas.

Viktoras Galinis, 65 m. amžiaus mirė bal. 1. Gyveno Richmond Hill, N. Y. Buvo gimęs ir augęs Kybartuose.

Paliko žmoną Viktoriją, dukteris Liukreciją, Dalią bei Ireną su šeimomis, 6 anūkes ir vieną anuką. New Yorke vyriausią brolių Joną, seserį Julijaną, New Jersey, brolius Vincą, Vytautą ir seserį Oną Meidūnienę Baltimorėj, brolių Edvardą Kanadoj, seserį Pranę Lapurkienę Lietuvoj ir seserį Elena Krzywoblocką Lenkijoj.

Palaidotas balandžio 5 Sv. Jono kapinėse Middle Village, Queens, N. Y.

Regina Ingelevičienė-Matuzonytė ilgai ir sunkiai sirgusi mirė kovo 30. Velionė buvo gimusi 1905 rugpjūčio 29 Vabalninke. 1931 baigusi Kauno meno mokyklą, Lietuvoj ir JAV plačiai reiškėsi kaip dailininkė. Paskutiniu laiku gyveno Great Neck, L. I. Nuliūdime liko vyras dr. Vladas, dukros Gina Kudžmienė ir Mara Vygantienė su šeimomis.

Danutė Staszewsky, Petro ir Katarinos Juknių vienturtė dukra, 27 metų amžiaus, gyvenusi 169 Sunnyside Ave., Brooklyn, N. Y., ilgai ir sunkiai sirgusi kovo 27 mirė Sv. Luko ligoninėj New Yorke. Velionė ligos buvo kankinama per 8 metus. Balandžio 1 po koncelebracinių prisikėlimo mišių Angelų Karalienės parapijos bažnyčioj palaidota Sv. Jono kapinėse. Laidotuvių rūpinosi Garšvos laidotuvių įstaiga.

Dr. Juozas Mačys, turėjęs savo medicinos praktikos kabinetą Cleveland, Ohio kovo 8 rastas nušautas trimis šūviais. Velionis liepos mėn. būtų sulaukęs 80 metų.

SILVER BELL BAKING CO.

A. Radziūnas, savininkas

Mūsų specialybė lietuviška duona, pyragai vedybiniams ir kitokiems pokyliams.

Tel. 779-5156

43-04 JUNCTION BLVD., CORONA, QUEENS, N. Y. 11368

ĮVAIRIOMS PROGOMS GELIŲ GAUSITE

ALICE'S FLOWER SHOP

107-04 JAMAICA AVENUE, RICHMOND HILL, N. Y. 11418

Maloniai kviečiame kaimynystėje gyvenančius tautiečius atsilankyti arba paskambinti telefonu 846-5454. Vakare 835-4149

CIA RASITE NUOSIRDŲ LIETUVISKĄ PATARNAVIMĄ.

Tel. Virginia 8-3800

Free Estimate

Serv-Well Roofing Co., Inc.

All Kinds of Roofing and Sheet Metal Work

METAL CORNICES AND SKYLIGHTS GUTTERS AND LEADERS PUT UP

Tim, Tar, Gravel Slate, Tile and Shingle Roofing—Traffic Top Roofs Asphalt & Asbestos Wall Shingling

77-20 - 101st Avenue

Ozone Park, N. Y. 11417

Juozas Kavaliauskas

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIUS

Licensed Pennsylvania and New Jersey

1601 S. SECOND STREET, PHILADELPHIA, PA.
Telefonas DEwey 4-5136

JOSEPH J. GARSZVA

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIUS

Undertaker and Embalmer

HAVEN HILL FUNERAL HOME, INC.

104-38 Jamaica Ave., Richmond Hill, N. Y. 11418
Telefonas 846-1970

J. MATTHEW P. BALLAS FUNERAL HOME

MODERNI, VĖSINAMA KOPLYČIA

**A. J. BALTON-BALTRŪNAS
LICENSED MANAGER AND NOTARY PUBLIC**

680 GRAND ST., BROOKLYN, N. Y. 11211
Tel. STagg 2-5043

Namų pirkimo, pardavimo, apdraudos
ir visais reikalais kreipkitės į

John Orman Agency

REAL ESTATE & INSURANCE

**PILDOMI MIESTO, VALSTYBĖS IR FEDERALINĖS
VALDŽIOS MOKESČIŲ PAREIŠKIMAI.**

Geriausias patarnavimas

110-04 JAMAICA AVE., RICHMOND HILL, N. Y. 11418
Telefonas: Vlrinia 6-1800

WINTER GARDEN TAVERN

VYT. BELECKAS
Savininkas

**SALĖ VESTUVĖMS IR KITO-
KIOMS PRAMOGOMS. BE TO,
DUODAMI POLAI DOTUVINIAI
PIETŪS.**

Pirmos rūšies lietuviškas maistas
prieinama kaina.

Tel. EVergreen 2-6440

1883 MADISON STREET•BROOKLYN, N. Y. 11227

VIENYBĖ

Lietuvių Dailės Institutas organizuojamas New Yorke. Kultūros židinyje įvyko steigiamasis susirinkimas, kuriame atsilankė eilė new-yorkiečių, besidominčių lietuvių tautodaile ar ją kuriančių. Su naujai įsteigtojo Instituto nariais gegužės 4 d. pasikalbės tokių lietuvių tautodailės institutų iniciatorių dailininkas Antanas Tamošaitis iš Kanados. Jis kartu su savo žmona dailininke Antanina tam institutui sėkmingai vadovauja jau ilgus metus. Panašus institutai jau įsikūrė Kanadoje—Toronte ir Montrealyje, o JAV—Bostone ir Clevelande. Gegužės 4 d., kaip žinia, Kultūros židinyje įvyksta dailininkų Tamošaičių knygos "Lithuanian National Costume" pristatymas. Jį rengia Lietuvių Skautybės Fondo atstovybė New Yorke.

Dr. Marija ir Aleksas Žemaičiai, vieni iš daugiausia užsienio šalių mate JAV lietuviai, gegužės 1 d. iškrenda į Kiniją, kur išbus dvi savaites. Sugrįždami namo, jie dar lankysis Hong Konge ir Filipinų sostinėje Maniloje. Grįždami sustosia San Francisco, Cal. Jiedu keliauja su gydytojų ekskursija.

New Yorko Liet. Bendruomenės apygardos suvažiavimas, turėjęs įvykti balandžio 19 d., nukeltas į birželio 7 d., norint suteikti pakankamai laiko apylinkėms sušaukti susirinkimus ir juose aptarti bendruomeninius reikalus.

Aušros Vartų parapija, kurioje dabar klebonauja kovo 5 d. New Yorko kardinolo paskirtasis kun. Jonas J. Tomalonis, šiemet spalio mėn. mini savo deimantinę sukaktį.

Konstantinas Kazlauskis pirmininkauja naujai išrinktai Apreiškimo parapijos choro valdybai. Kiti nariai: vicepir. A. Lukoševičius, izd. P. Baltrulionis, bibliotekininkas L. Ralys, sekr. B. Malinauskienė, korespondentė G. Simonaitytė.

Pianistas Andrius Kuprevičius autografuoja jo įgrotą plokštelę Chicago's Jaunimo Centre, kur jis papasakojo apie šios plokštelės atsiradimą. Kultūros židinyje balandžio 26 d. šis pagarsėjęs pianistas iš Clevelando duos recitalą. Čia bus proga įsigyti ir naująją plokštelę. Ed. Sulaičio nuotrauka

12

Akt. Vitalis Žukauskas balandžio 26 d. atliks Chicagoje programą vakare, pavadintame "Juokai iki ašarų". Tą vakarą rengia Registruotosios LB Marquette Parko apylinkės valdyba Marquette Parko lietuvių parapijos salėje. Kaip aktorius yra išsireiškęs, tai jau busiųjų jo 26-asis pasirodymas Chicagoje įvairiomis progomis, ir chigagiškė publika jam patinkanti, nes visuomet buvusi "šilta". Akt. Žukauskas bus bene plačiausiai besireiškiantis lietuviškojo žodžio menininkas visoje emigracijoje. Jis Ameriką aplankęs skersai ir išilgai, o taip pat buvęs Pietų Amerikoje, Australijoje, Vakarų Europoje ir Lietuvoje.

Danutė Norvilaitė, brooklynietė, už savo rašinį gavo specialų pažymėjimą tarp eilės premijų, kurias kasmet skiria Lietuvių Žurnalistų Sąjungos Daužvardžio fondo valdyba. Premijas laimėjusiųjų tarpe didelis skaičius jaunuolių yra iš Chicagos. Chicagiečiui Linui Rimkui teko ir pirmoji (\$100) premija už jo rašinį. Premijuotųjų ar atžymėtųjų jaunuolių tarpe yra ir atstovų iš kitų kraštų, kaip pav., Anglijos, Australijos, Brazilijos, Vokietijos ir kt. Premijuoti buvo ir keli lietuviškųjų JAV radijo valandėlių talkininkai. Tai buvo premijos už jaunimo žurnalistinį pasireiškimą pereiniais metais. Šių metų geriausieji žurnalistiniai kūrinėliai bus premijuojami ateinančiais metais.

Frank Petrauskas, Lietuvos vyčių 140 kuopos pirmininkas ir Altos igaliojtinis Syracuse, N. Y. miesto spaudoje dažnai išspausdina laiškus, ginančius Lietuvos reikalus.

Žurnalas Karys šiemet mini 60 metų sukaktį. New Yorko ramovėnai, savanoriai kūrėjai, birutietės ir šauliai sukaktį paminės rugsėjo 20.

FILMAS APIE REŽISIERIŲ JONĄ JURĄŠĄ RODYTAS BOSTONE IR NEW YORKE

Kovo mėn. susuktas filmas apie lietuvių režisierių Joną Jurašą. Filmavo Providence, Rhode Island "Trinity Square" teatre. J. Jurašo spektaklio (Erdmanos "Savižudžio") repeticijų metu. Originalus filmas pavadintas "Director in Exile". Jame, prie J. Jurašo režisūrinio darbo, meninės apie jį apybraižos, įpinti balsai iš užkulisų, atskleidžia režisieriaus sunkumus Sovietų Lietuvoje. Šio filmo premjera įvyko balandžio 3 d. Bostono televizijoje New Yorke rodytas du kartus.

Jurašą paskelbė rusu

New York Times, reklamuodamas įdomiausias TV programas, paminėjo ir Lietuvą. Bet parašė, kad Juozas Jurašas, yra rusas režisiorius, kuris turėjo pasitraukti iš Tarybų Sąjungos dėl rusų pareigūnų persekiojimo.

Tūkstančiai žmonių vaikščiojo ir ratukais riedėjo per New Yorko tiltus, per 11 dienų užsitęsusi susisiekimo streiką.

Dail. Elena Kepalaitė dalyvauja bendroje Society of Contemporary Arts parodoje Lever House galerijoje, Park Ave. prie 53 St. Manhattane. Savo kūrinius toje parodoje yra išstatę apie 80 dailininkų. Dail. Kepalaitė yra išstačiusi reliefą aliuminijaus skulptūrą.

Tryptinis, New Yorko lietuvių tautinių šokių ansamblis, gegužės 10 minės savo veiklos 30 metų sukaktį. Sventė ruošia Kultūros Židiny. Vadovė Jadvyga Matulaitienė ir šokėjai pateiks įdomią ir įvairią programą.

Algirdas Landsbergis, profesorius Fairleigh Dickinson universitete, Rutherford, N. J., balandžio 10, ketvirtadienį, 8 v. v. tame universitete paskaitų serijoje "Romantizmo panorama" kalbėjo apie lenkų ir vengrų romantinius rašytojus: "Politika, pranašystė, mesianizmas".

Kasmetinė madų paroda BALFO veikėjų ruošia New Yorke šiais metais įvyks balandžio 27, sekmadienį, 2 val. po pietų Kultūros židinyje. Bus rodomos Antriaus Kovol-Kavaliausko ir Eugenijos Julitos naujausios kūrybos mados. Rodys profesionalai ir mėgėjai modeliai. Demonstruos sportinius kasdienius drabužius. Bus taip pat pristatyti M. Raugienės ir S. Kačinskienės megztiniai. Nuotaikingą muziką paruosė Nijolė Ulėnienė su Tadu Alinsku.

Veiksnių konferencija šaukiama New Yorke birželio 21 d. Jos tikslas panagrinėti ir pasiruošti bendrai ir koordinuotai veiklai Madrido konferencijai. Posėdžiai vyks Kultūros židinyje.

NEW YORKAS...

Atkelta iš 1 psl.

ta, ir unijos vėl sugrįžo į darbą, tik dar neaišku, ką streikininkai laimėjo, o pats miestas—tai yra, gyventojai ir įvairių rūšių biznio ir darbo sekcijos—susilaukė didelių nuostolių.

Nuo streiko nukentėjo ir daug lietuvių. Nukentėjo ir Vienybė ir jos skaitytojai. Vienybės spaustuve surenkama ir spaudai paruošiama 8 laikraščiai. Paruoštus spaudai lakštus reikia nuvežti į spaustuve, kuri yra New Yorko miesto centre, ir atspausdintus atsiimti. O vienintelis įmanomas susisiekimas buvo taksi arba privačiais automobiliais.

Nors Brooklyną ir kitas miesto dalis su Manhattan centru jungia 5 tiltai ir 2 tuneliai, prie jų automobilių eilėms tekdamo laukti iki 5 valandų...

Streikai prieš 50-30 metų darbininkams iškovojo daug teisių. Bet šiandien, kai unijų prezidentai jau gauna didesnes algas negu valstybės prezidentas, kai susisiekimo tarnautojai, gavę tarp 8-9 dolerių algos per valandą, atmeta pasiūlymą gauti apie 10 dolerių per valandą ir prie to dar protestuoja, kad miestas neleistų samdyti bedarbių daliniam darbui (part time), tai čia jau yra tikra teisių užurpacija. Todėl vargu, ar streikininkai galės susilaukti kokios nors užuojautos iš skaudžiai dėl to streiko nukentėjusių newyorkiečių.

Dėl New Yorke įvykusio susisiekimo streiko ši Vienybės laidą atspausdinta pavėluotai. Skaitytojų atsiprašome.

ADMINISTRACIJA

Vienybė, 1980 m. balandžio 11 d.